ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1.00 GBP

16. X 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 500 ДИН. ● БРОЈ 2129

АМЕРИЧКИ ПЛАН ЗА СУДЊИ ДАН

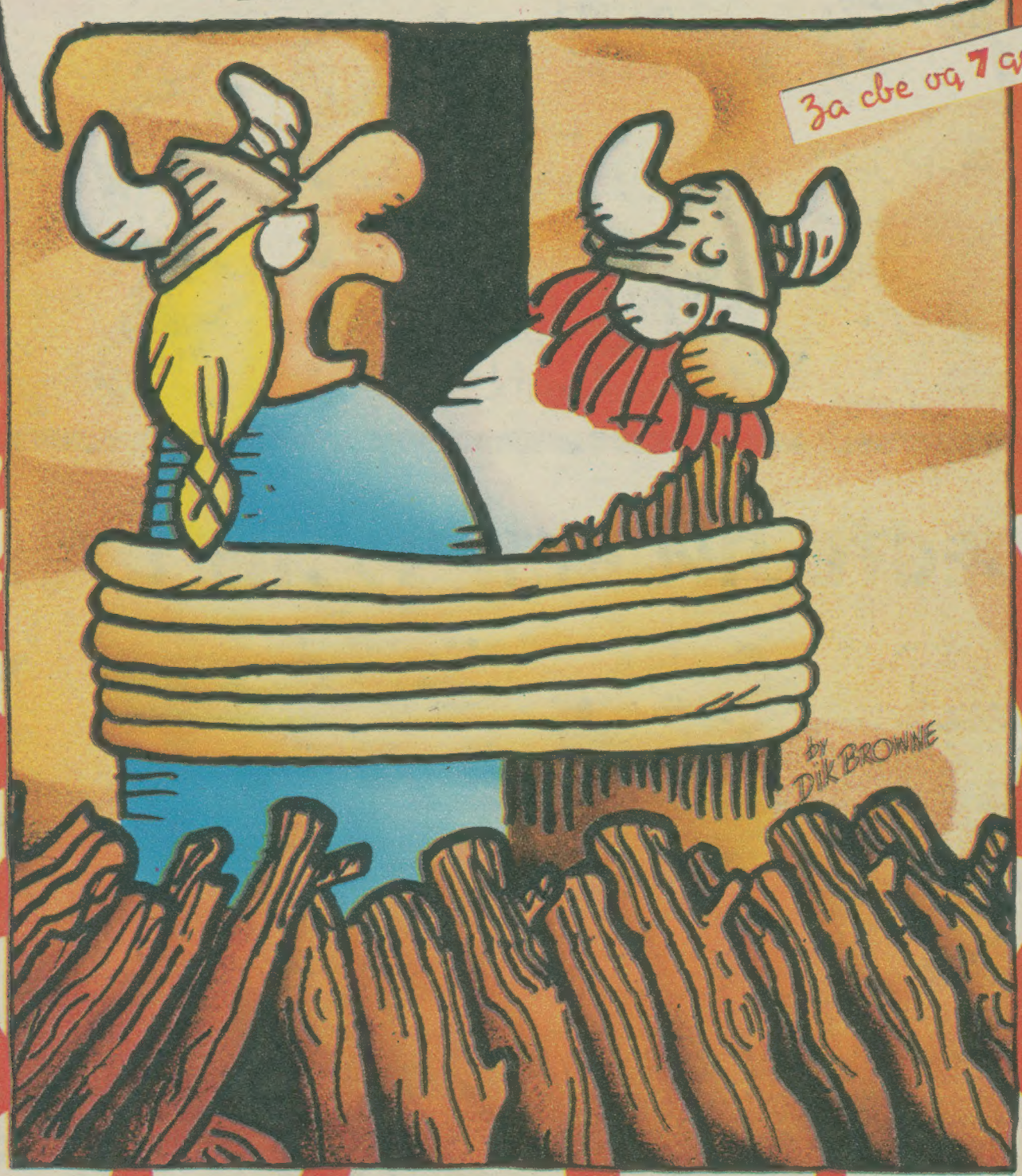

Веровали или не!

ТСА-РОНГ

ДУГО НАЈБОГАТИЈИ ЧОВЕК НА ТИБЕТУ, БИО ЈЕ НЕКАД ПУКИ СИРОМАХ. НАИМЕ, ПРАВИ ТСА-РОНГ ЈЕ ПОГУБЉЕН ЗБОГ ИЗДАЈЕ И ТАДА ЈЕ ДАЛАЈ-ЛАМИН ПРИЈАТЕЉ ПО ИМЕНУ ТСЕД БАНГ НАСЛЕДИО ТСАОВО ИМЕ, ИМАЊЕ, ЖЕНЕ И ДЕЦУ.

ГЛАВА

СТАРОГ ТУРИНА ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ, А НАЛАЗИ СЕ КРАЈ ЕТЕРНАНТА У ЛУКСЕМБУРГУ.

ЗАМАК

КРАЈ ГЕИЛЕНКИРХЕНА У НЕМАЧКОЈ ПОДИГНУТ ЈЕ НАСРЕД РЕКЕ РАЈНЕ И СПАЈА 4 ОСТРВА.

ОРГУЉЕ

У ЦРКВИ ЛАС ПИЊАС У МАНИЛИ ИЗРАЂЕНЕ СУ ОД БАМБУСА.

СТАРА ЏАМИЈА

ИЗ XI ВЕКА У ЏЕНЕУ, МАЛИ, ИМА 44 ТОРЊА ЈЕР ЈЕ СУЛТАН КОЈИ ЈУ ЈЕ ПОДИГАО У ВРЕМЕ ГРАДЊЕ ИМАО 44 ГОДИНЕ.

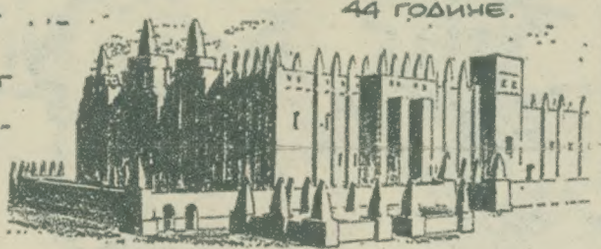

Кутб-уд-дин

ИНДИЈСКИ ВЛАДАР, ОСНИВАЧ ДИНАСТИЈЕ КОЈА ЈЕ ВЛАДАЛА ОД 1208. ДО 1288. ГОДИНЕ РОЂЕН ЈЕ КАО РОБ. СВИ У ПОРОДИЦИ СУ МУ БИЛИ РОБОВИ А И ОЖЕНИО СЕ РОБИЊОМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● једна од ствари у којима Италија нема премца, бар не у Западној Европи, јесте криминал. Само прошле године извршено је 1812 злочина, што и не мора да чуди ако се има у виду да наш бивши сусед има преко 600 кланова са око 100.000 припадника мафије.

●●● Каиро је град са 15 милиона становника, око два милиона паса луталица и три милнона мачака које су потпуно немоћне кад су у питању десетине милиона пацова. Оволики број глодара опасан је не само због здравља људи него и избијања пожара јер глођу изолациони материјал којим су обмотане струјне жице изазивајући кратке спојеве а ови, опет, пожаре. У којој мери опаки глодари угрожавају Каиро показује податак да су криви за чак 25 одато пожара.

●●● једна екипа француских научника успела је да направи тест помоћу кога и пре рођења детета може да се утврди да ли оно болује од поремећаја услед кога се мушка деца рађају са изгледом особа женског пола.

●●● на приче о томе да Русија намерава да прода мумифицираног Љењина у Москву су почеле да стижу силне понуде са свих страна света. Заинтересовани су за вољу Октобарске револуције нудили од 1000 до 27 милиона долара. Идеја о његовом „уновчавању" потекла је од јерменског рок бизнисмена који је предложио да се организује вишемесечна турнеја по свету којом би могло да се заради око две милијарде преко потребних долара.

●●● недавно је у Француској спроведена анкета која је требало да одговори на питање да ли је национална химна, чувена „Марсељеза", примерена модерном времену. Више од 40 одсто анкетираних изјавило је да им марш испеван током Француске револуције звучи исувише крволочно и да се врло непријатно осећају док слушају како се ликује над лешевима побијених непријатеља.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ИПАК СЕ КРЕЋЕ!

Ова чувена Галилејева реченица чиста је измишљотина, баш као што је истина да је енглеска империја настала на киселом купусу

Проживимо живот убеђени да о многим стварима и појавама знамо прилично или бар основно, а у ствари умирено у заблуди.

Бар деведесет од стотину упитаних одговориће да тореадори у арени машу црвеним плаштом испред бика зато што та боја раздражује животињу. Ни говора! Бикови уопште не разликују боје: Испитивањима је доказано да они виде само црно-бело. Према томе, сасвим је свеједно да ли их изазивају црвеним, жутим или зеленим плаштом!

Бика раздражује лелујање платна. Зато тореадори и машу њиме, а исто тако ће, ако се овој рогатој животињи нађе на путу, пре страдати дама са лепршавом хаљином него човек у црвеном џемперу!

Шта тек рећи за славног италијанског математичара, физичара и астронома Галилеа Галилеја који је живео од средине 16. до средине 17. века и потомству оставио чувену реченицу „Ипак се креће!" у којој је данас садржана читава једна научна област! Наиме, инквизиција је оптужила Галилеја због његовог „јеретичког" учења јер је тврдио, боље рећи подржао теорију пољског астронома Николе Коперника, да се Земља окреће око Сунца. Да га не би спалили на ломачи, Галилеј се одрекао свог учења, али неко је забележио, а легенда се преносила с колена на колено, да је после напуштања суда гневно тресnuо ногом о земљу и рекао: „Ипак се креће!" (Eppur si muove).

Испоставиће се да је „тај неко" француски књижевник Огистен Симон Трел и да је реченицу приписао Галилеју у „Књижевним расправама" издатим 1761. Пратећи до детаља Галилејев живот и архивску документацију са суђења, руски научници су 1943. успели да докажу да је чувена реченица славног италијанског астронома чиста измишљотина Огистена Симона Трела, тачније да је Галилеј никада није изговорио!

Колико дуго човек може да гладује?

И ту се брзо сложимо у одговору – зависно од организма сваког појединца. Грешимо! Човек неизоставно умире када изгуби 40 одсто своје укупне тежине, а којом брзином је губи зависи од масних резерви које поседује. Сходно томе, мршави ће пре завршити „на оном свету". Рекорд у дужини живљења без хране износи 74 дана. За ову врсту такмичења никада нема кандидата јер достигнути рекорд истовремено значи и смрт па никоме није до таквог надметања!

Узгред, од свих сисара најдуже без хране могу да издрже пси – 117 дана! Највећи су и најиздржљивији: коњи и говеда умиру после осам дана гладовања. Мачке издрже дуже – 18 дана, а кокошке ће утинути без хране тек после 34 дана!

. Зна се да је кисели купус веома укусна храна, али тешко да бисте пристали да се кладите ако би вам неко рекао да је захваљујући њему настала велика британска империја или да је Џејмс Кук опловио Земљину куглу!

Непобедива шпанска армада краља Филипа II доживела је 1588. године велики пораз'у каналу Ламанш. Нико то није очекивао, Енглези су себе већ видели на коленима. Изненада, шпански морнари су почели да поболевају од скорбута, да се крећу тромо и понашају безвољно. Енглеска краљица је наредила да њени морнари једу што више киселог купуса који је, пребогат витаминима А, Б и Ц, помогао морнарима да буду чили и спремни да се боре као лавови. Истина, краљица Елизабета I није знала шта су то витамини, али је знала за благотворно дејство купуса.

Шпанци су изгубили примат на мору, Енглеска га је тада стекла и постала империјална сила.

Иста прича, али у другој варијанти, везана је за морепловца Џејмса Кука и његову посаду. Тешко да би морнари издржали напоре којима су били изложени на путу око света да се Кук није сетио и приликом укрцавања хране и воде наредио да се утовари и 60 великих буради киселог купуса. Сви су се чудом чудили, али нико није смео да се успротиви. Тек касније схватили су да им је кисели купус спасао живот!

Миленко Тодоровић

Илустровао: Растко Ћирић

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК
СТРИЦЕ, ПОГЛЕДАЈ ШТА ИМАМ... ЗАДАЏ?
ОХ! КО МЕНИ ДАДЕ ОВАКО НЕОЗБИЉНОГ СИНОВЦА?
ДА ЛОМИМО ЗАДАЏ... НА НЕДОГОВОРЕНО! КО ОДЛОМИ ВЕЋИ КОМАД, ИМА ПРАВО ДА ИЗРЕКНЕ ЈЕДНУ ЖЕЉУ!
НЕМАМ ЈА ВРЕМЕНА ЗА ТЕ ГЛУПОСТИ!
МА ЗАЏЕ... БУДИ ЈЕДНОМ И ТИ ДРУГАР!
СПРЕМАН!
ИПАК ЈЕ ОВО ГЛУПО!
ВУЏИ... ЗАЧЕ!
ЦАП
Distributed by King Features Syndicate.
ДУМ
ТРАС
ЖЕЛИМ... ЖЕЛИМ ДА МЕ НЕ ОТПУСТИШ ИЗ СЛУЖБЕ!
4-2

КУДА БИСМО ОНДА?!

Николај II Романов, последњи руски цар, налазио се заточен са породицом петнаестак километара од добровољаца који су, преко Сибира, хитали према Солуну и Србији. А стража око императора била је врло слаба...

Телеграм је био кратак и недвосмислен, а упутило га је српско посланство у Петрограду свом Министарству иностраних дела у Нишу (тада већ ратној престоници Србије). Посланик Мирослав Спалајковић писао је 16. новембра 1914, у телеграму бр. 521, овако:

„Многи Срби из Босне и других крајева Аустро-Угарске, које су Руси заробили, моле ме да издејствујем да се упуте у Србију. Пре него што бих ма шта предузео молим за упутства".

Посланство у Петрограду је, у дописивању са српском владом, дојавило да је примило „преко 20.000 већином дирљивих писама и молби заробљеника". И сви су, махом, желели „заједно са нашом тамошњом браћом оружано иступати против непријатеља српског народа. То држимо напокон својом светом дужношћу, да бар нешто допринесемо за своје ослобођење..."

Политичке (не)прилике су поприлично осујетиле намеру заробљеника да што пре стигну у Србију. Ипак, конзул Марко Цемовић, заједно са српским послаником у Букурешту Павлом Маринковићем, успео је да испослује аудијенцију код руског цара Николаја II, 19. октобра 1915. Замолио је цара:

– Хтели бисмо, Господине, да створимо добровољачки од-

Илустровао: Брана Јовановић

ред, али немамо ни копејке.

Одговор је, према белешци самог Цемовића, гласио:

– Сакупљајте их ви, а ја ћу вам све дати!

Цар Николај II је наредио да се за окупљање и издржавање одреда изда 80 милиона рубаља.

Зима далеко од Зимског дворца

Рат се распламсао у целој Европи. Добровољци из Русије не могу право у Србију. Морају преко Архангелска (мањи део) и Сибира, Кине, Јапана, Индије, Суеца до Солуна, на сам фронт, прегазивши 7/8 екватора. Безмало 18.000 људи. У међувремену је у Русији избила једна, па друга револуција. Николај II је морао да абдицира а онда је са породицом заточен.

Срби, заједно са мањим групама словеначких и хрватских добровољаца, крећу се на исток да би стигли до Србије, тада на западу. Често и уз борбу, а свакодневно суочени с гомилом невоља, неспоразума и неповерења. И деоба, наравно.

У тим и таквим околностима збио се сасвим ненадан сусрет који умало да промени историју планете. О њему је, 1938, у књизи „Ка победи", писао капетан Александар Ђурић описујући путовање добровољаца из Русије за Србију, а преко Сибира и Јапана. По његовим речима, тамо далеко се, почетком 1918, догодило следеће:

„Трећег јануара стижемо у овећи сибирски град Ћумењ. Задржаваћемо се на станици мало дуже, па одмах излазимо из воза и полазимо у варош, која је одмах ту, сасвим уз станицу. Улице у граду су широке и праве, радње добро снабдевене. На улицама прилично живо. Изненада нам прилазе два руска официра без еполета па нам кришом говоре да се заробљена царска породица налази ту, сасвим близу, на петнаестак километара, у вароши Торболску, и да бисмо учинили велико и племенито дело ако бисмо с нашим војницима пошли тамо да ослободимо цара и све његове. Тврде да је у Торболску стража, која чува цара, врло слаба и да се не би усудила да нам се одупре.

Ми се згледамо. У недоумици смо, јер можда ово и нису руски официри без еполета, него какви агенти бољшевички, који би желели да нас искушају. Ми Срби волимо и поштујемо цара Николу, јер је и он нас много волео и много за нас урадио. Ми не можемо да заборавимо његову реч, казану на почетку рата, да он неће спустити свој мач и корице докле год не буде тријумфовала праведна српска ствар. Због нас је он и у рат загазио. И долазио чак из Царског Села у Одесу да нас види. Да је он пустио у почетку рата да Срби буду прегажени, свакако да сад не би седео као бољшевички заробљеник у Торболску него би био у својим величанственом Зимском дворцу у Петрограду..."

Мостови и часне речи

Капетан Ђурић, даље, износи разлоге који су по њему били пресудни за даљи ток догађаја, па пише, двадесетак година након сусрета и двоумица у сибирском граду Ћумењу:

„Па баш да су ова два официра заиста добронамерни људи, у Сибиру је ужасно хладно, а ми смо сасвим лако одевени. Да ли ћемо стићи живи до Торболска кроз снег и мећаву? И да ли ће стража чекати скрштених руку? Зар неће она пре него што ми стигнемо тамо побити све, и цара и све чланове његове породице? Није могуће да ови тако опрезни бољшевици нису предвидели такав случај.

А баш да га, на крају крајева, и ослободимо, шта ћемо после с њим? Зар ће бољшевици допустити да га ми тек као од шале изведемо из Русије? И зар ми не очекујемо од тих истих бољшевичких власти да нам свакодневно дају за нас и наше војнике хлеб и месо, и све друго што нам је потребно? Зар неће у томе случају они пред нама бацити у ваздух пругу, порушити мостове? Куда бисмо онда? И зар нисмо, најзад, и на поласку и толико пута доцније, дали своју часну реч да се нећемо мешати у руске унутрашње прилике?

И ми у неколико речи одбијемо ону двојицу официра, па журимо да набавимо у варош што од намирница, па се брзо враћамо у станицу. Седамо у наше возове и полазимо даље, а цара Николу и његову породицу остављамо њиховој судбини...".

× × ×

Готово 18.000 добровољаца – који су, у неколико етапа, скоро три године путовали према Солуну и Србији – стигло је куд је наумило, у најдужем маршу у историји ратовања.

Цар Николај II Романов, са целокупном породицом, отишао је куд су други наумили. Масакрирани су у Торболску, 17. јула 1918. Петнаестак километара од Ћумења.

П. Милатовић

НИШТА НАС НЕ СМЕ ИЗНЕНАДИТИ, НА АМЕРИЧКИ НАЧИН, ИЛИ...

ПЛАН ЗА СУДЊИ ДАН

Пошто је нестанком Совјетског Савеза време такозваног хладног рата окончано, највиши званичници америчке владе први пут откривају деценијама добро чувану тајну о понашању у случају избијања нуклеарног сукоба

Само су командант и пилоти елитне „2857." хеликоптерске јединице, смештене у војној бази Олмстед, у Пенсилванији, знали која им је мисија намењена. У случају избијања нуклеарног рата њихов задатак био је да, у што је могуће краћем року, дођу до хелиодрома Беле куће, избаве председника Сједињених Америчких Држава и одвезу га до неког од предвиђених атомских склоништа.

Пилоти су већ знали да треба да обуку одело тешко 9 килограма: комбинезон са капуљачом, чизме и рукавице импрегниране оловом које би требало да их сачува од радијације. Уз опрему за деконтаминацију носили би и полуге и ацетиленске лампе којима би, уколико буде потребно, прокрчили пут до председничког бункера смештеног испод Беле куће.

Једнооки у земљи слепих

Планови који су, између осталог, укључивали и мисију те елитне хеликоптерске јединице смишљани су за судњи дан који би наступио избијањем атомског рата. Настали у време Ајзенхауерове администрације (Двајт Ајзенхауер био је председник САД у два мандата: 1952–56. и 1956–60)

Бад Галагер, директор председничког склоништа „Маунт Ведер", 1952. и 1953. учествовао је у необичном експерименту. Пристао је да буде „летећа рендгенска плоча"

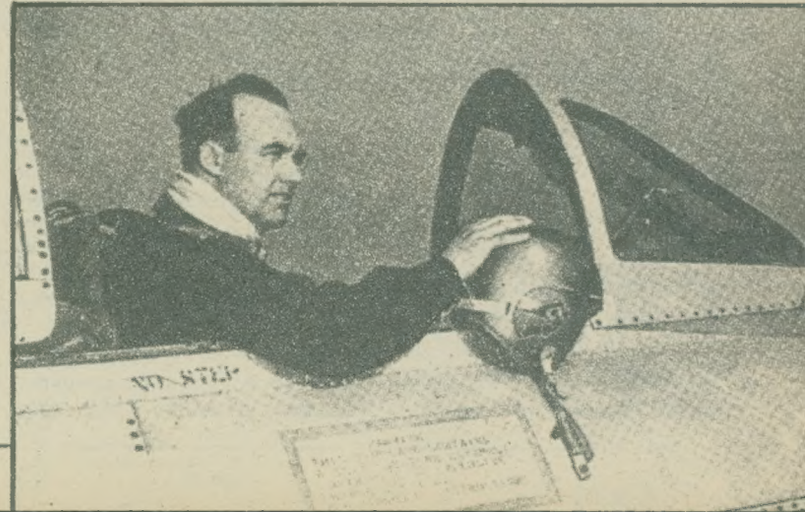

Фотографија Двајта Ајзенхауера са члановима Кабинета, снимљена 1955. у подземном склоништу током једне од вежби у склопу „Мисије предстраже", први пут је недавно објављена

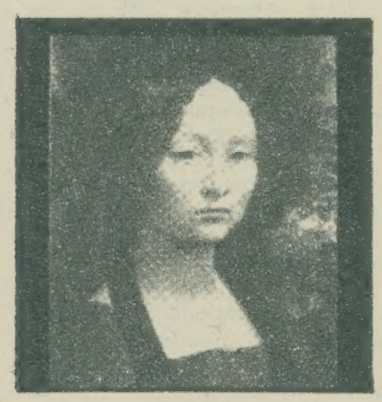

У оквиру планова за „судњи дан" био је и програм који је предвиђао спасавање симбола америчке националне и културне баштине. Поред докумената важних за стварање америчке државе, као што је Декларација независности, требало је сачувати и слике из Националне галерије, међу којима је и овај портрет Леонарда да Винчија.

били су на снази све донедавно. Распадом Совјетског Савеза и окончањем такозваног хладног рата нестало је непосредне опасности од нуклеарног сукоба па су највиши владини службеници први пут обелоданили пројекат који се једноставно звао „Мисија предстраже".

Тај тајни пројекат предвиђао је, у ствари, непредвидиво – нуклеарни рат. Да је до њега дошло, основни циљ „Мисије" сводио би се на очување каквог-таквог реда у земљи. А то је, отприлике, како је у једној забелешци из 1956. године написао Двајт Ајзенхауер, значило да „влада, као човек с једним оком, треба да заведе ред у земљи слепих".

Иако су тајни планови сада откривени, то не значи да у будућности, уколико би запретио нуклеарни напад, неки од механизама „Мисије" не би сместа ступили на снагу. То само значи да се и даље сигурно строго води рачуна да се у случају атомске претње спасе председник САД и руководство.

Оно од чега се коначно одустало, и то пре неколико деценија, јесте цивилна заштита и америчка варијанта организације која је у овдашњим крајевима била позната као „ништа нас не сме изненадити".

Шездесетих година програм „Шћућури се и покриј" био је део обавезне противатомске наставе у свим америчким основним школама. У то време многе школске установе биле су снабдевене и опремом против радијације, а непрекидно су се приказивали и филмови који су саветовали ђаке шта да раде у случају нуклеарног напада. Тада је америчка влада издала наређење да се одштампа 55 милиона картица на којима су била написана упутства о понашању у току атомског рата.

И то није све. Страх од могућег напада заиста је шездесетих година био део америчког живота. Не мали број породица настојао је да направи што безбедније бункер у свом дворишту, а многи су по самопослугама куповали „опрему за преживљавање" – кутију у којој су биле залихе хране довољне једној особи за недељу дана.

Са рендгенском плочом у стомаку

У околини Вашингтона било је изграђено неколико подземних склоништа познатих, релативно малом броју људи, под називом „Федерални лук". Два су била предвиђена за председника и чланове његовог кабинета.

Атомско склониште „Гавранова стена" близу Гетисбурга, у Пенсилванији, простире се на површини од 24.600 квадратних метара. Међу одабранима је било познато и као „Подземни Пентагон", а у поверљивим документима помиње се под шифром „R".

„Маунт Ведер" је нешто мањи бункер од 18.600 квадратних метара. Смештен је поред места Беривил у држави Вирџинија. То склониште имало је шифру „Високо место".

За чланове америчког Конгреса било је предвиђено посебно склониште у Западној Вирџинији. Унутар њега изграђене су велике хале за одвојене седнице Сената и Представничког дома. Наравно, ту су и луксузно опремљене собе за чланове Конгреса и њихове породице.

Човек који је можда најбоље упућен у све тајне тог добро чуваног плана за судњи дан сигурно је Бернард Бад Галагер. Био је директор председничког подземног склоништа „Маунт Ведер" 25 година, све до пензионисања марта 1992.

Галагер је започео каријеру као војни пилот и то на врло спектакуларан начин. Тек сада се откривају његове мисије током 1952. и 1953. године. У току нуклеарних проба имао је задатак да авионом приђе што ближе месту експлозије. Учествовао је у својеврсном експерименту. Да би се измерила количина радијације којој је изложен, Бад је „гутао" рендгенску плочу закачену намотаним каналом који му је вирио из уста. По окончању лета плоча би се извадила и измерила би се радијација!

Иако је Бад Галагер читав свој живот посветио припремама за евентуални нуклеарни рат, тек сада јасно (и гласно) може да каже да су сви ти планови слични дечијим играма.

– Сумњам да и највиши званичници могу да замисле шта би значило да нуклеарна бомба од, рецимо, хиљаду мегатона погоди Америку – каже овај живахни седамдесетогодишњак. – Па ми бисмо сместа били враћени у камено доба!

Ако ниси на списку, мртав си

Без обзира на све сумње, Галагер је водио послове око склоништа „Маунт Ведер" као да ће сваког часа избити атомска катастрофа. Тај добро чувани бункер радио је данонoћно.

Пре свега, 24 сата будно се пратило кретање председника и свих особа које би га, у случају да му се нешто догоди, замениле на месту првог човека САД. Чим би се огласила опасност, требало је хеликоптером пребацити председника у „Маунт Ведер", а после тога побринути се за чланова председниковог кабинета, судије Врховног суда и чланове њихових најужих породица.

Пре него што би ушли у склониште, кроз челична врата дебела готово два метра, сви, без разлике, морали би да покажу специјалну пропусницу. Уколико стигну по избијању атомског напада, свака особа била би изложена провери количине радијације коју је „упила".

ВЕК ТРАЈАЊА РУКОВОДСТВА – 30 ГОДИНА

Иако се планови за случај избијања нуклеарног сукоба у остацима некадашњег Совјетског Савеза и даље чувају као тајна, од података који су процурили ипак може да се склопи неки мозаик. Кремљ и остале кључне владине зграде имали су систем подземних ходника који су водили у склониште Раменьки удаљено од Москве око 10 километара. Тај подземни бункер који заузима простор од око 200 хектара изграђен је у неколико нивоа на дубини од 70 до 120 метара. Изградња склоништа почела је средином шездесетих и трајала је око десет година. У склониште, такође предвиђено за руководиоце и чланове њихових породица, може да се смести 120.000 људи, а залихе хране могу да трају 30 година.

Добро се знало да ниједан живот није тако важан и драгоцен као живот председника или његовог наследника. Прво се побринути за првог човека, гласило је наређење, па онда за све друге без обзира да ли им је живот у опасности.

Иначе, склониште „Маунт Ведер" могло је да прими неколико хиљада људи. Само су председник, чланови Кабинета и судије имали засебне собе. Зна се, рецимо, да су у Ајзенхауерово време по зидовима биле окачене породичне фотографије, а да је за Џона Кенедија донет кревет са терапеутским мадрацем јер је патио од болова у леђима.

Постојало је још једно изричито наређење. Уколико неко није на списку, без обзира колико кукао, молио и доказивао да је члан фамилије неке од особа које имају приступ у склониште, не сме да се пусти унутра. Ако је баш много упоран, пресудило би му аутоматско наоружање постављено на улазу.

А они унутра требало је да воде бригу о грађанима (?). Путем телевизије! Председник би се, уз помоћ новинара из своје пратње, заклетих на ћутање, свакодневно обраћао нацији. Да умири људе и каже како разуме њихове тегобе. Чак и оних који нису имали срећу да буду на списку за склониште.

Поред опремљене болнице, у склоништу се налазио и крематоријум. Водило се, очигледно, рачуна и о живима и о мртвима. Или је то, ипак, само брига о онима који су преживели?

До маја месеца свакодневно су уредно излазили и метеоролошки извештаји. Ту је био и читав систем сензора који би пратио количину и јачину радијације. На огромној мапи Сједињених Америчких Држава биле су постављене силне лампице. Ако се упали црвена, значи да је то место погођено (можда и уништено) атомском бомбом. Читав подземни председнички штаб био је добро обезбеђен и противнуклеарном одбраном (уколико је то, како се вајка Галагер, уопште могуће).

Није само Галагер сумњичав кад је у питању овај план. И сам Ајзенхауер је својевремено изражавао сумњу у погледу те мисије.

– Лако је нама да вршимо „нуклеарне пробе" у мирнодопским условима. Али, ако до атомске катастрофе заиста дође, треба имати на уму да ћемо сви „полудети". Мораћемо да радимо са људима који ће бити више или мање луди!

Само је за мртве рат завршен

Склониште „Маунт Ведер" само је једном било у пуној приправности. Догодило се то 9. новембра 1965. године када је велики део североистока земље остао у мраку. Уплашени да се ради о саботажи, званичници који су водили „Мисију предстраже" наредили су први степен приправности. За дивно чудо, оно што нико није очекивао, 80 одсто људи са списка појавило се у склоништу.

Критичан тренутак био је атентат на председника Кенедија 1963. године, али механизам „Мисије" тада ипак није ступио на снагу.

Уз склоништа направљена за најважније људе Америке, бункери су били предвиђени (и изграђени) и за Народну банку и њено руководство које је могло да ужива у гомилама новчаница чуваних све до 1980. године у тим склоништима. Једном речи, свака фирма која је имала држала до свог угледа имала је своје парче простора под земљом.

А шта ће сада бити са свим тим подземним просторима? Још се не зна, али многа су већ претворена у складишта и магацине.

Совјетски Савез, упозоравају званичници који су године и године свог живота посветили неостварености мисији (као да нису срећни што је она остала неостварена), можда јесте завршено поглавље, али свет није изван опасности. Јавља се јак талас национализма, тероризма... Треба имати на уму, наглашава Галагер цитирајући Платона, да је само за мртве рат завршен.

В. С.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

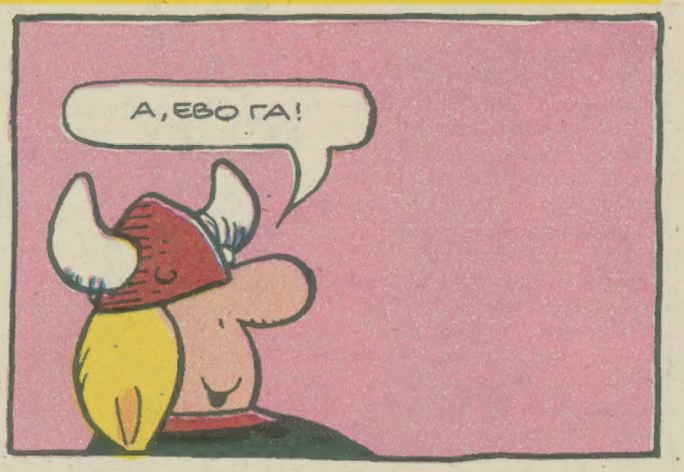

• ДЕТЕ ЈЕ ОТАЦ ЧОВЕКА •

КАД САМ БИО МАЛИ: ДОКТОР БОРИВОЈЕ ТАСОВАЦ

Рођен сам у Београду на почетку овога века у улици Краља Милутина. Убрзо смо се преселили у Кнеза Милоша улицу где сам провео детињство све до основне школе. У мојој породици било је нас троје деце. Наша мајка је била домаћица, што је у то време значило да се искључиво бавила својом децом. Увек је била поред нас, неговала нас и васпитавала. Васпитавала да будемо добра деце.

Ми смо већ од почетка имали као неко задужење да будемо добри. Ако нисмо добри, онда ће мама да се љути, а нама је то најтеже падало да се наша мајка на нас љути. Понекад, кад бисмо нешто погрешили, кад бисмо превршили меру, она нас је слала у ћошак, да останемо у том ћошку окренути према зиду док она не каже да можемо да изађемо.

Ту, у улици Кнеза Милоша, где смо становали, иза куће, био је један велики орах на који смо се ми пели, скакали са њега и, мама се бојала да ћемо се повредити. Захтевала је да сиђемо са тог ораха, ми нисмо хтели, па је било мало батина по туру, али сасвим мало, па онда – у ћошак. Није нам толико тешко падало то што смо у ћошку и што смо морали да гледамо у зид колико то да је наша мајка на нас љута. А када бисмо ту казну издржали, прилазили смо јој да је пољубимо у руку, да је загрлимо и кажемо да више нећемо правити никакве лудости. Али, то је трајало кратко па би после било опет све по старом. Тако је наша мајка имала доста муке са нама, али ипак је она успевала да савлада нас, а не ми њу.

Фотографија са почетка века, 1905. године: мајка Косара, брат Синиша, сестра Бранка и Боривоје Тасовац

Кад се из Француске вратио у Београд, 1935. године, др Боривоје Тасовац примљен је на Дечју клиника за лекара-асистента и на тој истој клиници 1946. постао шеф одељења, 1953. професор Медицинског факултета, а 1960. управник целе клинике.

Поред лечења болесне деце, бавио се и научним истраживањима па је, на основу објављених радова, 1982. изабран за члана Academie national de médecine у Паризу. Тако, ето, ипак није постао возач трамваја, као што је у детињству пожелео.

За више од педесет година бављења својим благородним послом лечио је многе генерације деце, па се тако, приликом монтирања емисије Радио Београда „ДЕТИЊСТВО", испоставило да су његови пацијенти били: мајка музичког сарадника Мирјане Лазаревић, тон-мајстор Зоран Рамбосек лично, и син уредника емисије Светлане Ненадовић. А када је овај текст стигао у „Забавник", испоставило се још нешто: да списку пацијената треба додати и име главног уредника листа.

Ја сам имао старијег брата и млађу сестру. Брат је био прилично немиран, много немирнији од мене, али кад год би он нешто скривио био сам и ја кажњен мада сам био мање крив. Било ми је жао због тога. Ја сам ипак много волео свога брата јер је он био диван и као брат, а и онако, био је паметан дечко, само много немиран. Волели смо се пуно и слагали смо се лепо.

Тих првих година били смо код куће поред мајке и она нас је учила, забављала нас, читала нам песмице, приче. Те песме од чика Јове Змаја и сад знам напамет од прве до последње стране.

Серија емисија „Детињство" траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је било некад, КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на Радију и приче у „Забавнику" припрема и уређује Светлана Ненадовић.

МАЛИ ДИВ

Ја сам сада највећи
У свој околини;
Сви сте моја дечица,
Тако ми се чини.

Има људи високих,
Ал' оваквих нема:
И мој отац сад би ми
Био до колена.

Поп'о сам се на дрво
То је цела тајна:
Ал' та моја висина
неће бити трајна.

Морам сићи, гладан сам,
Крај ће бити хвали,
Па ћу опет, ко и пре
бити кепец мали.

Ђиха, ђиха, четир' ноге,
Све четири круте!
Ђиха, ђиха, ми идемо
На далеке путе!

Седло ми је од мараме,
Узда од канапа,
а бич ми је од очина
пребијена штапа.

Раго једна, баш си лена
Зар те није срам!
Ал' кад нећеш ти да скачеш,
Ја ћу цупкат' сам.

У кући смо имали служавку која је била Тотица (Швабица). Моја мајка, која је иначе завршила гимназију у Темишвару, па тамо научила немачки и мађарски, као и да лепо слика, да везе, да свира клавир и још много штошта, са том Швабицом је говорила немачки. Нама је било неподношљиво да наша мајка са неким нешто прича, а да ми то не разумемо, па смо је замолили да нас учи немачки. Мало-помало ми тај немачки научисмо. Ја сам знао немачки већ са пет година. Е, онда сам могао да разумем шта моја мајка прича са служавком. Некако смо се осетили много пријатније у тој кући где, ето тако, није било тајни нити за нас неразумљивих разговора.

Моја мајка је веома лепо свирала клавир па је и мене почела да учи, али ја нисам био обдарен да свирам. Мој брат, напротив, научио је добро и спремио се тако да је на једном дечијем концерту био на програму да одсвира неку музику за децу. Он је то одлично извео, а ја сам слушао и било ми је криво, како то да ја нисам могао да научим баш ништа. Али, зато сам веома волео да слушам како моја мајка свира. А она је свирала и класике, свирала је, рецимо, и Шопена. Мени се Шопен много допадао. Нисам знао ко је то Шопен, али слушајући његову музику ја сам се дивио. Док је мајка свирала, стајао сам поред клавира и слушао, нетремице слушао.

Мој деда, др Кужељ, био је лекар у Чачку где је имао имање на које смо често одлазили. Тамо је држао једног великог пса бернардинца. Тај бернардинац био је огромна али питома животиња, а ми смо били још мали. Волели смо га и играли се с њим. Мој отац Светислав направио му је једног дана дрвену кућицу која је била прилично велика тако да сам и ја могао у њу да уђем. Онда се пас љутио што сам ја у кући, почео би да режи, па бих ја морао да изађем и да га пустим унутра јер – то је била његова кућа, а не моја. Звао се Лорд.

КУЦИНА КУЋА

Наша куца живи
у рођеној кући,
Кућа јој је толика,
Могу и јаући.

Једанпут сам ушо,
Ушао сам, боме,
И куца се здраво
Радовала томе.

Једанпут сам ушо,
више нећу ући,
Нека седи сама
У тој својој кући.

Знате л' зашто нећу?
Има много бува, –
Уф, толико бува,
да вас бог сачува!

У лицом Кнеза Милоша у оно време пролазио је трамвај. Мени се трамвај много допадао, нарочито зато што унутра има пуно света.

И, једног дана ја се искрадем, изађем из куће – мајка нам је забрањивала да излазимо на улицу, остајали смо увек да се играмо у дворишту – и одем на трамвајску станицу која није била далеко од куће.

Пријем ја том трамвају и, кад су се отворила врата, замолим кочничара да ме мало повезе, а он се насмеје, па каже: „Добро, седи поред мене". И одвезе ме чак у Топчидер. После се трамвај окрене и ми кренемо натраг. Када смо дошли близу моје куће, кочничар ми каже: „Иди ти сад кући". Мајка је већ била на улици, чекала ме је пред вратима и питала се где сам. Изгледало је као да сам се изгубио, да ме је неко можда и украо. Код куће је следила казна, али најпре испитивање где сам то био. Када је мајка чула да сам ишао трамвајем све до Топчидера, згранула се. Рекао сам јој да бих и ја волео да будем трамвајџија. Ето толико ми се допала та вожња трамвајем.

Када сам пошао у школу и почео да учим, некако ми се школа није допадала. Код куће је било много пријатније, са мајком која нам је читала бајке и песмице и причала са нама, цртала заједно са нама, свирала нам клавир. У школи је морало да се седи мирно у клупи, а ја никако нисам могао да се сврћем, била ми је та клупа некако тесна. Добијао сам доста опомена од учитеља. После сам се некако привикао, али нисам волео школу, нисам.

Мајка ме је код куће преслишавала и питала: „Шта си данас учио, шта ти је рекао учитељ?" Ја сам, на пример, рекао: „Учили смо бројеве и да пишемо", а мајка је, у преслишавању, видела да ја нисам довољно пазио и да, углавном, не знам ништа. Онда је она почела да ме учи и, у ствари, тај мој први разред у школи мајка ми је била главни учитељ.

Тек касније сам постао нешто бољи ђак, из разреда у разред све бољи, па сам на крају био и међу најбољима, али ми је требало доста времена да видим да у школи мора много да се ради и да мора добро да се учи. Нисам се показао нарочито амбициозан, код мене није постојала нека велика амбиција да будем први колико да научим оно што треба да знам. И у читавом животу даље ја сам се трудио да научим све што треба да се научи, све што треба да се зна.

Најпре сам хтео да будем „инжињер". Међутим, у почетку ми се математика није свидела, али када сам видео да је збиља занимљива и лепа, почео сам да радим и математику и био сам веома добар математичар. Међутим, није ми успело да се упишем на технички факултет, па сам онда изабрао другу струку, струку мога деде. Како је до тога дошло?

Видео сам колико је тај лекарски позив заиста нешто благородно. Мислим да је то најбоља реч. Боља од – хумано. Да, благородно. Летње распусте проводио сам у Чачку код деде који је тамо имао своју ординацију. Гледао сам болеснике и видео како тешко болесни људи које су довезли у колима и који су једва изашли из тих кола после извесног времена дођу код њега пешке, донесу му неке поклоне и захваљују на лечењу које је било успешно. Били су излечени од болести која је изгледала као да ће их уништити. Мене је то зачудило да тако нешто може да се постигне у том лекарском послу. Зачудило и задивило. Мислио сам: па, ето, лепо је бити лекар. И тако сам се определио да се упишем на Медицински факултет и да постанем лекар као мој деда.

ПЕРА КАО ДОКТОР

„Господине докторе,
Звала сам вас амо,
Лутка ми је болесна,
Гледајте је само,
Пипните јој образе,
Пипните јој чело,
Мени се бар чини,
Ужасно је врело."
Доктор седи укочен
Са озбиљним миром,
Пипа било луткино
Па дрма шеширом:
„Инфлуенца велика,
Ал' умрети неће.
Немојте је љубити,
Да на вас не пређе.
Лек ћу јој прописати,
Прашак сваког сата,
Уз то нек је протрља
Ваша баба Ната.
Лимунаду правите
У вел'ким чашама,
Ако јој се не пије, –
Попићу је с вама."

Код нас још није постојао медицински факултет, тек је био у оснивању, и онда мој деда реши да мене и мога брата пошаље у Француску на студије. Када сам завршио студије, био сам на стажу на Дечјој клиници у Стразбуру, код професора Ромера. Пратећи његову лекарску визиту, гледао сам његове поступке и видео да су случајеви који су изгледали готово изгубљени применом одговарајућег поступка долазили у боље стање, увелико се поправили и на крају – бивали излечени. Мени се допала та медицина која једном болеснику може у толикој мери да помогне.

Претходно сам већ био на Интерној клиници, тамо сам видео одрасле болеснике којима је некада могло да се помогне, али некада не, па ми се то није допало да један лекар не може да помогне болеснику. И тако сам се определио за дечију медицину којом може много да се постигне ако се та медицина добро зна. Наравно, потребно је много труда и знања да се до таквог резултата дође. За мене је увек био важан резултат који сам постигао, а не одликовање и похвала и тако је било кроз цео мој живот.

Кад сам завршио студије, положио сам један испит, један конкурс у Стразбуру и постао асистент на тамошњој Дечјој клиници. Тамо сам провео пет година. Имао сам прилике, ето, да останем у Француској, а можда и да одем у Канаду, али мој деда ми је поручио да и у Француској и у Канади има доста лекара, а у Србији их нема. И да треба да се вратим у Београд. И ја сам се вратио у Београд.

ИЗГУБЉЕН У СК

У среду увече, пет дана после нестанка десетогодишњег Џоша Дениса, Џон Скинер се скаменио када је у вестима чуо како званична комисија сматра да је рудник претражен, као и да ће, из предострожности, бити зазидан. Џошови родитељи дали су пристанак под условом да им се пре тога преда дечаково тело

У петак 22. септембра 1989. године група од тридесет дечака извиђача и једанаест инструктора из Солт Лејк Ситија, америчка држава Јута, дошла је на излет у подножје планинског венца Окирх код самог улаза у напуштени рудник звани Скривено благо. Дечаци су поставили шаторе, наложили логорску ватру и после вечере замолили да мало погледају стари рудник.

Инструктор Кевин Вивер, не размишљајући о опасностима које их у потпуно непознатом руднику вребају, пристао је да пођу и око пола осам увече група коју је предводио провукла се у утробу земље кроз рупу пречника деведесет центиметара. Нешто после њих кроз исти отвор прошла је друга група извиђача са инструктором Теријем Денисом који је водио и свог десетогодишњег сина Џоша.

Држећи високо батеријску лампу, Тери Денис је дечацима осветљавао пут. Када су прешли неколико стотина метара кроз подземне тунеле, један од дечака из његове групе се уплашио и затражио да га врате напоље. Видећи на извесном растојању светиљке Виверове групе, Денис је рекао дечацима: „Пожурите и придружите се господину Виверу, а ја морам да изведем Харија напоље".

Десетогодишњи Џош је мало застао пратећи погледом светиљку свог оца који се удаљавао. Када се окренуо, уместо дечака иза њега зјапила је помрчина. У правцу којим је отишао његов отац такође је владао мркли мрак. „Тата, где си?", викнуо је. Кривине-тунела загушиле-су му глас. Чуо је само равномерно капање воде.

ТРИВЕНОМ БЛАГУ

Тери Денис је код улаза у рудник чекао дечаке да изиђу. Када се, око сат касније, појавила Виверова група и дечаци из његове, Џоша међу њима није било. „Где је Џош?", викнуо је Тери уплашено. „Мислили смо да је изишао с тобом", одговорио му је Вивер. „То значи да смо га изгубили!", заурлао је Тери.

„Можда је Џош изишао сам", претпоставио је Вивер и сви су кренули да га дозивају и траже по шуми. Прегледали су чак и вреће за спавање по шаторима. Када су прочешљали целу околину, схватили су да је мали ипак остао у руднику.

А дубоко под земљом Џош је био прилично прибран. Покушавао је да се присети колико су заокрета направили док су се спуштали и закључио да излаз не може да буде далеко и да ће лако успети да га се докопа. Пошао је, вукући десну руку по зиду тунела, убеђен да се креће правилним правцем и у правој линији. Када је осетио да се дно тунела пење стрмо нагоре, одахнуо је сетивши се низбрдице на улазу.

Али, уместо да га стрмина доведе до излаза, тло је постајало све стрмије. Џош је гацао по некаквој текућој води и у потпуној помрчини и даље десну руку вукао по зиду. Саплитао се о стене и трула дебла. Шта ћу сада, помислио је. То се ја, изгледа, спуштам све дубље!

Пипајући по мраку, заобишао је гомилу огромних стена и осетио како је ушао у неки мањи ходник. Када је опипао зидове и главом дотакао таваницу, постало му је јасно да је завршио у ћорсокаку, односно „џепу" величине мале собе. Сада је био сасвим изгубљен. У први мах помислио је да покуша да се врати истим путем, а онда се сетио савета своје мајке: „Када се изгубиш, остани тамо где си." И остао је.

До четири ујутру следећег дана по ходницима Скривеног блага размилеле су се на десетине професионалних спасилаца, међу њима и група с дресираним псима трагачима који су претходно оњушили Џошову вређу за спавање. Џошу се чинило како чује неке далеке гласове и почео је да дозива помоћ, али су његов глас опет гушили подземни тунели.

У близини Солт Лејк Ситија постојао је један човек који је познавао Скривено благо као свој џеп јер је као дечак, док је рудник још радио, безброј пута лутао њиме са својим дедом, тадашњим рударским надзорником. Тај човек, четрдесеттрогодишњи хемичар Џон Скинер, одмах се понудио да помогне у трагању, али су га одбили и не саслушавши га. Прилаз руднику чувала је полиција. Скинер је покушавао неколико пута и увек добијао исти одговор: „Забрањено. Имамо већ сувише професионалних спасилаца!"

У ноћи између понедељка и уторка Џон Скинер није успео да заспи. Размишљао је о изгубљеном дечаку, непрегледним километрима тунела и окана и покушавао да „сагледа" делове рудника где је малишан могао да упадне у клопку. Пред очима су му се указала три највероватнија места.

У уторак, четири дана пошто се Џошу изгубио сваки траг, и по руднику и по планини, тражило га је на стотине спасилаца. У руднику их је дочекивао мук, а хеликоптери, џипови, полицајци на коњима и војска узалуд су прочешљавали планински венац у слабој нади да се дечак ипак сам извукао и беспомоћно лута.

У среду увече Џон Скинер је у телевизијским вестима чуо како званична комисија сматра да је рудник Скривено благо потпуно претражен и да дечака у њему нема. А, да би се спречиле евентуалне будуће несреће, рудник ће бити зазидан и запечаћен чим се, вероватно у четвртак, трагање обустави. Џошови родитељи дали су пристанак, само су тражили да им се претходно преда дететово тело.

Скинер се, сасвим сигуран да је мали још у руднику, скаменио. У цик зоре, после непроспаване ноћи, хитно се, по ко зна који пут, одвезао до прилаза руднику. Пут је чувао његов друг из детињства који га је пропустио до шерифа Проктора и вође спасилаца Реја Гимона. Око рудника сада се налазила само шачица људи.

У рудник су, у последњи покушај, сишли Џон Скинер, Реј Гимон и Гари Кристенсен, сва тројица са шлемовима и батеријама. Џоша нису нашли ни на једном од места која је означио Скинер, па су у самој близини једног од њих застали да се договоре шта ће даље. Тада је Гимон чуо звук. Одмах потом чуо га је и Скинер.

Договорили су се да Кристенсен пође на једну страну, Скинер на другу, а да Гимон остане на месту где су чули звуке. Кристенсену се, када се удаљио, чинило да неки слабашни глас чује час испред, час иза себе. Онда је кроз светлост лампе назрео ходник скривен стенама. „Овде је!", узвикнуо је Кристенсен пробијајући се унутра.

Гимон, Кристенсен и Скинер изишли су с дечаком из рудника у среду 27. септембра, сто сати после његовог нестанка, али мање од пола сата од Скинеровог уласка у утробу планине. Џош је имао упале образе и црне подочњаке на аветињски белом лицу. „Мало сам жедан", изустио је промукло.

Доктори у болници где је Џош превезен закључили су да је преживео захваљујући температури у руднику која му је успорила метаболизам и потребу за водом не изазвавши при том пад телесне температуре и смрзавање. По речима лекара нађен је у последњем часу јер би му бубрези, пет дана без течности, отказали.

Месец дана касније Џош је био у одличној здравственој и физичкој кондицији. Али, како каже његова мајка, у рудник је ушао као мали дечак, а из њега изишао пет година старији.

Бојана Дожић

КАКО ЗАШТИТИТИ СОПСТВЕНИ

ДОБАР ГЛАС

ЛАВ ЛЕО ПРОТИВ СНЕЖНИХ ВРХОВА

Лав Лео, 18. децембра 1928, глуми своју чувену рику која траје до данас

Када се листају странице неке од бројних историја филмске уметности, шкрти подаци углавном обавештавају о стварима које су очигледне: ко је написао причу, ко је режирао, ко играо, ко снимао и колико је метара траке потрошено за коју верзију, уз већ редовна обавештења о продуценту и одушевљење великим бројкама.

Историја филма није само историја немогућих решења и таштине филмских стваралаца. Она је пре свега борба за очување доброг имена у мрачној биоскопској сали

Остатак се налази расут по легендама и анегдотама које све малобројнији сведоци настајања филма деле на кашичицу причајући о „старим добрим лошим временима". Ове су приче упаковане у херојски омот првих режисера који су били и сопствени снимаљи и продуценти, али често и дистрибутери, док су њихови рођаци и пријатељи добијали задатке на лицу места постајући ненадано вешти јахачи и брзи револвераши или пак лепотице око којих се врти судбина Средњег и Дивљег запада.

Шпица је рођена

Почетак века одвео је филмске уметнике, који су до тада углавном били уважавани мало боље од циркуса а нешто лошије од мјузикла, у Калифорнију. Пре свега због много сунчаних дана и ниских

Чувене последње речи ЗАДРЖАЋУ

Последње речи људи на самрти понекад су предмет расправе међу научницима. Изреке које наводимо историчари су, мање-више, прихватили као веродостојне

Лудвиг ван Бетовен, немачки композитор који је последње три деценије свога живота патио од прогресивног слабљења слуха, умро 1827. године: ***„Поново ћу чути кад се нађем на небесима".***

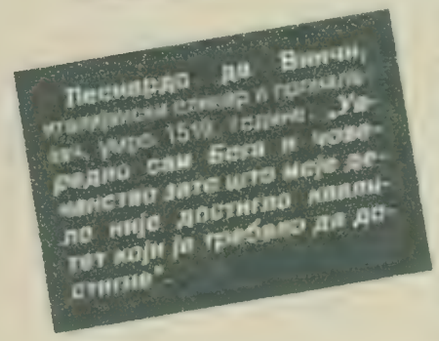
Леонардо да Винчи,
умро 1519. године: „Уредно сам Бога и човечанство запе што нисам дело које достигло квалитет који је требало да достигне"

Даглас Фербанкс Сениор, амерички филмски глумац, умро 1939. гидине: ***„Никада се нисам осећао боље".***

Хенри Фокс, лорд од Холандије, британски политичар, умро 1774. године: ***„Ако ми господин Селвин (један супарник у политици) поново дође у посету, уведите га. Уколико будем жив, радоваћу се што га видим, а уколико будем мртав, он ће се радовати што види мене".***

Николо Макијавели, фирентински политичар, историчар и књижевник, умро 1527. године: ***„Желим да одем у пакао, а не у рај. У паклу ћу имати задовољство да будем у друштву папа, краљева и принчева, док се у рају налазе само просјаци, калуђери и апостоли.***

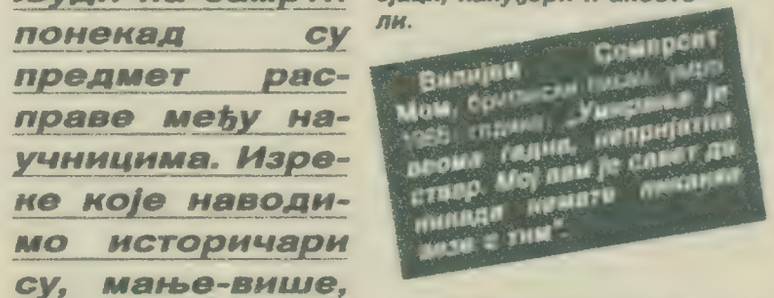

Сер Томас Мор, енглески државник и писац, присталица римског папе и противник Реформације, погубљен 1535. по наређењу Хенрија VIII: ***„Побрините се да без-***

цена земљишта. Саградили су своје студије у почетку више налик на хангаре без крова или на стаклене баште, поделили се на уметнике и бизнисмене и почели са оним што се назива продукција.

Но, ускоро су се јавиле прве невоље. Ако је фабрика била на западу, а тржиште на остале три стране света, са хиљадама несигурних миља између, како бити сигуран да је тамо све у реду и да сурови трговци не продају филмове као свој производ. Поред сопственог новца, требало је заштитити и сопствену сујету. А шта боље штити сујету него звучно име на ономе што ће нешто касније добити назив – ШПИЦА.

Шпица би, у најкраћем, могла да се опише као оживљени и нешто касније озвучени логотип компаније која је произвела филм. Већ до 1918. године „Кинематографски годишњак" је забележио преко 200 шпица из доба немог филма – не више него исписано име произвођача у првих неколико секунди приказивања. Занимљиво је да се публика углавном окупљала због имена продуцентске куће, а имена аутора или није било или се појављивало заиста ретко.

На сандук па у легенду

Године 1916. Семјуел Голдвин растао се од својих дотадашњих партнера Џесија Ласкија и Адолфа Цукора и направио сопствену компанију једноставно названу „Семјуел Голдвин Пикчерс Компани". Запослио је младог сарадника Хауарда Дајца и први задатак који му је поверио било је стварање заштитног знака који би, по Голдвину, био „довољно велик и довољно гласан да се чује са немог платна". А Дајц је био довољно млад и довољно надобудан да се досети како је Колумбија универзитет, који је управо завршио, почетак и крај свега, па је за прављење шпице позајмио лик лава са грба овог универзитета додајући му још нека обележја и латински текст ARS GRATIA ARTIS, убеђен у мудрост и упечатљивост свог дела. Зли језици кажу да је Сем Голдвин до краја живота ову изреку преводио као: уметност у име уметности.

Нешто касније Голдвин се удружио са Маркусом Левом и тако је 1924. настала компанија „Метро-Голдвин" да би се годину дана касније придружио и капитал Луиса Мајера и компанија коначно скрасила под именом „Метро-Голдвин-Мајер". Мајер је пре удруживања имао шпицу на којој је палагај са цилиндром, али је тада још присутни Дајц навалживао са својим колумбијским лавом и изгледа да је имао јаче доказе. Лавља глава је за ту прилику обогаћена оквиром од филмске траке и позоришном маском које је додао дизајнер Морис Розенбаум.

Све до краја двадесетих година лав „Метро-Голдвин-Мајера" мировао је пре почетка филма заробљен у прозор од филмске траке. Са појавом звучног филма поново се наметнуо Голдвинов првобитни захтев, или бар онај његов део који се односио на „довољно гласан" знак.

А онда је дошао 18. децембар 1928. године када се лав Лео ленъо и достојанствено попео на два преврнута сандука различите висине и у присуству снимателја и тон-мајстора „изговорио" своје чувено „рсар...рооооаааар" и ушао у легенду.

У исту легенду ушла је и прича о адвокатима компаније „MGM" који су имали грдне муке да објасне својим колегама из Патентне канцеларије Сједињених Држава да Леов стас и глас имају право на њихову заштиту.

Будимо искрени

Није познато да ли је Вилијам Ходкинсон морао да објашњава зашто је за шпицу фирме „ПАРАМАУНТ" узео снежни врх планине. А да је морао, сигурно би испричао да је то слика из његовог детињства, слика врха планине који се видео са прозора његове куће у држави Јута. Када су већ поменуте „ајкуле" Ласки и Цукор 1916. „прогутали" неколико малих компанија, изабрали су не баш маштовит назив, „Фејмоуз Плејерс", али пошто су видели Ходкинсонову планину, све је било јасно – зваће се „ПАРАМАУНТ".

Дејвид Сарнов је водио компанију која се звала „РЕЈДИО-КИТ-ОРФЕУМ" и холивудска легенда каже да је био ватрени заговорник звучног филма без обзира на материјалну неизвесност коју је он доносио. Сматрао је да ће свет убрзо пасти пред глумцима који говоре, док се у позадини чује музика и понеки шум. Проричући час када ће се то догодити, усвојио је шпицу на којој се на врху глобуса уздиже гигантски радио предајник који емитује своје таласе уз име „РЕЈДИО ПИКЧЕРС". Ова шпица касније је готово у целости преузета за „Би-Би-Си" вести у девет, али није познато има ли догађај и судски епилог.

Браћа Ворнер одабрала су плаво небо за позадину своје шпице која је мрак биоскопске сале угледала 1918. године када се на небу појавио штит са иницијалом V. B. Седамдесетих година покушали су са редизајном који није успео. Уосталом, много је лепше гледати Перу Детлића како отвара прозор на небу у облику штита, него да се, рецимо, бори са две и по кобасице, на шта је, истини за вољу, личио редизајнирани Ворнеров знак.

Небо су користили и остали. „КОЛУМБИЈА" је небу супротставила женску фигуру са бакљом у псеудокласицистичком стилу, а исти манир употребио је и „ТВЕНТИ СЕНЧЕРИ ФОКС" држећи се фасаде истог стила и супертрапера који парају небо.

Ера рачунара донела је своју естетику у којој Лео и идилични врх државе Јута изгледају као заборављени свет. Али, будимо искрени: да ли нас у мраку биоскопске сале више радује неки механички збир слова, који обавезно долеће из светлуцавог хладног свемира, или драга, позната лавља глава која је бескрајно увеселявала нашег деду, а можда и прадеду.

Градимир Алексић

СЕ НЕКО ВРЕМЕ

бедно стигнем горе (на вешала); за моје спуштање сам ћу се побринути".

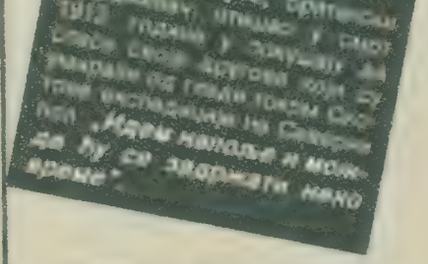

Генерал Џон Сеџвик, командант северњачке војске током Америчког грађанског рата, погинуо за време битке у Спотсилванији 1864. године док је преко грудобрана осматрао непријатељске линије: ***„Они не би могли да погоде ни слона са те разд..."***

Г. В.

МА ШТА КАЖЕШ

ОДЕЛО ЧИНИ – ЛАЖОВА

Психолог Ерика Енгстром са Универзитета на Флориди обавила је необично истраживање. Испитивала је да ли људи лакше „прогутају" лаж од мушкарца у оделу или неког одевеног у џинс. И сама је била изненађена чињеницом да се људи лакше упецају на неистину коју изговори човек у фармеркама него онај с краватом. На питање зашто не верују „упегланима", Ерика је обично добијала сличан одговор: политичари махом носе одела, а зна се да су они највећи лажови.

За разлику од мушкараца, жене могу да лажу и у сукњи и у фармеркама. Уколико то вешто раде, вероваће им се без обзира у чему су. ■

САМА СЕБЕ УХВАТИЛА

Пошто су јој усред бела дана неколико пута украли кола са паркинга, Синтија Мекензи одлучила је да предузме нешто. Учинило јој се згодно да купи ланац који се закачи и блокира волан. Задовољна правим избором, тридесеттрогодишња Синтија хтела је, чим је изашла из радње, сама да намести ту једноставну справицу. Грешка.

Тренутак непажње и јадна жена била је и сама везана за волан. Ланац јој је пробио кожу између палца и кажипрста. Синтија је заурлала из свег гласа. Полицајци су стигли спремни да је ухапсе због ометања јавног реда и мира. Тек кад су схватили зашто Синтија урла на паркингу, у месту Форт Лодердејл, у Калифорнији, сажалили су се и ослободили је сопствене замке. ■

ЕКСПРЕС РАЗВОД

Када је Лајза Минели, позната америчка глумица и певачица, поднела молбу за развод брака, вероватно није могла да претпостави да ће постићи рекорд. У њујоршком суду Лајзин брачни уговор поништен је за 1 сат и 47 минута. Тек накнадно је закључено да је то, бар кад се ради о познатим личностима, најбрже разведен брак. За оне које то занима Лајза Минели развела се од вајара Марка Гера. ■

АМЕРИКА У БРОЈКАМА

● Американке и Американци, зашто држите дијету кад знате да нисте од речи и да ћете поново загњурити главу у фрижидер?! Само погледајте прошлогодишњу статистику: више од половине женског дела становништва, тачније 54 одсто, и 33 одсто мушкараца заклело се да ће ослабити. То им је, на почетку, и полазило за руком. „Слабији" пол у просеку је губио 8,5 килограма, али је током исте године и вратио 5,5. „Јачем" полу вага је показивала 7 килограма мање, али је та иста вага забележила и тужну чињеницу да су сви ти мушкарци вратили исту количину сала као и жене. У просеку, један део килаже заувек су изгубили. Па, и то је нешто.

● Запослени део становништва САД годишње користи 3,17 дана боловања. Најчешћа обољења су, и то овим редом: грип, разна запаљења, фрактуре илити преломи, кијавица, опекотине и ране, запаљење плућа, бронхитис.

● Педантни статистичари су, после десетогодишњег истраживања, закључили: брачни парови који знају лепо да се исвађају и још лепше помире у 50 одсто случајева ређе ће се одлучити на развод него муж и жена који ћуте, почињу да се мрзе и, на крају, „пукну" и оду код адвоката да раскину брачни уговор.

● Само прошле недеље забележено је повећање броја неудатих жена за 5.000 (да не улазимо у то колико је разведених, а колико удовица). Можда би се жене осетиле угрожене кад не би знале да их мушкарци ипак „шију". Број неожењених мушкараца попео се за 7.000.

● На америчким фармама најомиљенија животиња је пиле и мама јој кокошка (петлови се подразумевају). Прошле године одгојено је (не каже се колико је поједено) милијарду ове живине. На другом месту су ћурке којих је на фармама било укупно 105 милиона, а краве и телићи, са 99 милиона, тек су на трећем месту.

ТВ У СЛУЖБИ КАРИЈЕСА

Стоматолог Тим Ендерсон из Форт Колинса, држава Колорадо, смислио је начин да привуче пацијенте. Без обзира што Ендерсон, као ни већина његових колега, зубе не поправља без локалне анестезије, за многе ни то није довољно. Има људи који и од саме помисли да треба да седну у зубарску столицу малтене падну у несвест. Како им одвући пажњу да не мисле на све „страхоте" које их очекују?

Тим Ендерсон је смислио начин. Поставио је телевизор изнад главе пацијента. Уместо да гледа зубара, или оно јако светло које му је уперено у лице, пацијент се забавља неким ТВ програмом. Додадашње Ендерсоново искуство показало је да се људи најлакше занесу музичким спотовима и да воле жешћи ритам. ■

ИМЕЛДА МАРКОС КАО УЗОР

Пем Пајлз, секретарица из места Сенди у држави Јута, одувек је обожавала ципеле. Када је свргнут филипински диктатор Маркос, једна вест, између осталих, обишла је свет: као крунски доказ расипништва његове породице објављен је податак да је Имелда Маркос имала преко 3000 пари ципела. Пем је била одушевљена. Од тада јој је сан да достигне ту бројку.

За сада Пем Пајлз има „само" 600 пари ципела. Уредно их је пописала и податке унела у компјутер. Притисне дугме рачунара и подсети се где су јој, рецимо, ципеле под бројем 399. На овој слици Пем је са делом колекције која обухвата патике. ■

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

МОДЕСТИ БЛЕЗ

Зла Суки

ЦРТА И ПИШЕ: ПИТЕР О ДОНЕЛ (PETER O' DONNEL)

КОЦКАРНИЦА... СОБА СА МОНИТОРИМА...
ОЧЕКУЈЕШ ДА ИЗГУБИ?
ОН ЈЕ К'О КОМПЈУТЕР! ПАМТИ СВАКУ КАРТУ КОЈА ЈЕ ПРОШЛА И БРОЈЕВЕ СА ТРИ ДЕЦИМАЛЕ...

БИО САМ, АЛИ СУ МЕ ЗАМОЛИЛИ ДА ДОЂЕМ ОВАМО!
ВИЛИ, УЧИНИ МИ УСЛУГУ И ИДИ У ДРУГИ КЛУБ!
АЛИ, УПРАВО САМ ПОШАО КУЋИ!
СЈАЈНО! ДОЋИ ОПЕТ, АЛИ ИДУЋЕ ГОДИНЕ!
НА СКВЕРУ ГДЕ ЈЕ ВИЛИ ПАРКИРАО КОЛА...
КАСНО ЈЕ... ТРЕБА ДА СЕ НАСПАВАМ...
'ЕЈ, ТИ! ХОЋЕШ ДА ВИДИШ КАКО ЛЕПО СКАЧЕМ?

АКО ТО УРАДИШ, СВД ЋЕШ СЕ ПОЛОМИТИ!
ГЛЕДАЈ!
НАПРАВИЋУ ДВОСТРУКИ САЛТО! СКЛОНИ МИ СЕ СА ЈЕЗЕРА!
УХ! ОНА ХАЛУЦИНИРА!
ДЕВОЈКА ЈЕ СКОЧИЛА НА ГЛАВУ И...

ВИЛИ ЈЕ УСПЕО ДА УБЛАЖИ ПАД...
МАЛА ГЛУПАЧО!
ОНЕСВЕСТИЛА СЕ! ШТА САД? АКО ЗОВЕМ ХИТНУ ПОМОЋ, ОТКРИЋЕ ДА ЈЕ НАФИКСАНА...
МАЛО КАСНИЈЕ, НА УЛАЗУ ЗГРАДЕ У КОЈОЈ СТАНУЈЕ МОДЕСТИ БЛЕЈЗ...
ЗДРАВО, ЏОРЏ! ЈАВИ МОДЕСТИ ДА СТИЖЕМ И ЗАБОРАВИ НА ДЕВОЈКУ! ВАЖИ?
КОЈУ ДЕВОЈКУ?
ПРИНЦЕЗО, ИЗВИНИ ШТО САМ ТЕ ПРОБУДИО, АЛИ МАЛА СЕ ПРИЛИЧНО НАФИКСАЛА!
НЕШТО ЛОВЕ... РУЖ ЗА УСНЕ И ГОМИЛА ЦИГАРЕТА ОД МАРИХУАНЕ!
ЗАШТО СИ ЈЕ ДОВЕО, ВИЛИ?
НИСАМ ХТЕО ДА ЈЕ ПРЕДАМ ПОЛИЦИЈИ! МИСЛИО САМ ДА ТИ МОЖЕШ ПРИЧАТИ С ЊОМ!
СВЕ ШТО МОГУ ДА ЈОЈ КАЖЕМ ЈЕ ДА ПРЕСТАНЕ СА БУДАЛАШТИНАМА!
ДА ЈЕ ОКУПАМО МАЛО ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ОСВЕСТИ И ПОЧНЕ ДА СЕ ОПИРЕ! ОПЕРИ ЈОЈ ОДЕЋУ!
ЗА? ПА ЗА НИКАД НИСАМ УКЉУЧИО ВЕШ-МАШИНУ! НА ШТА ТИ ЗАЛИЧИМ?
ЂАВО! ЂАВО! ЈА ЋУ ЈЕ СМЕСТИТИ У КРЕВЕТ ДОК ТИ ТО УРАДИШ!
КАД СЕ ВИЛИ ВРАТИО ИЗ ПЕРИОНИЦЕ...
ЕВО! СВЕ ЈЕ ЧИСТО! ШТА РАДИ?
БУДИЛА СЕ, АЛ' САМ ЈОЈ ДАЛА ПИЛУЛУ ЗА СПАВАЊЕ!
ИЗВИНИ ШТО САМ БИЛА ОНАКО ГРУБА, АЛ' НИСАМ ЗНАЛА ШТА ЋУ С ТОМ МЕЛОМ!
И ЈА!
ПОГЛЕДАЈ ЈЕ... БЕСПОМОЋНА, ОЧАЈНА, А АКО ПОКУШАМО ДА ЈОЈ ПОМОГНЕМО, ЗАМРЗЕЋЕ НАС!

КАСНО УВЕЧЕ ДЕВОЈКА СЕ ПРОБУДИЛА...

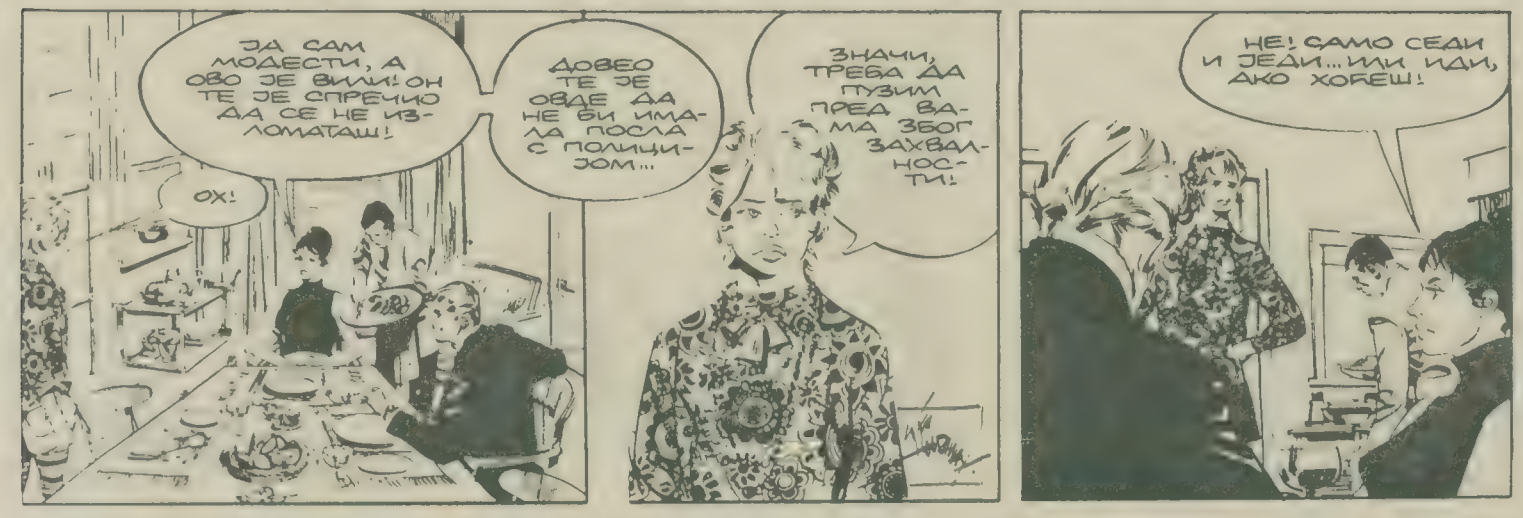
ЈА САМ МОДЕСТИ, А ОВО ЈЕ ВИЛИ! ОН ТЕ ЈЕ СПРЕЧИО ДА СЕ НЕ ИЗЛОМАТАШ!
ОХ!
ДОВЕО ТЕ ЈЕ ОВДЕ ДА НЕ БИ ИМАЛА ПОСЛА С ПОЛИЦИЈОМ...
ЗНАЧИ, ТРЕБА ДА ПУЗИМ ПРЕД ВАМА ЗБОГ ЗАХВАЛНОСТИ!
НЕ! САМО СЕДИ И ЈЕДИ... ИЛИ ИДИ, АКО ХОЋЕШ!

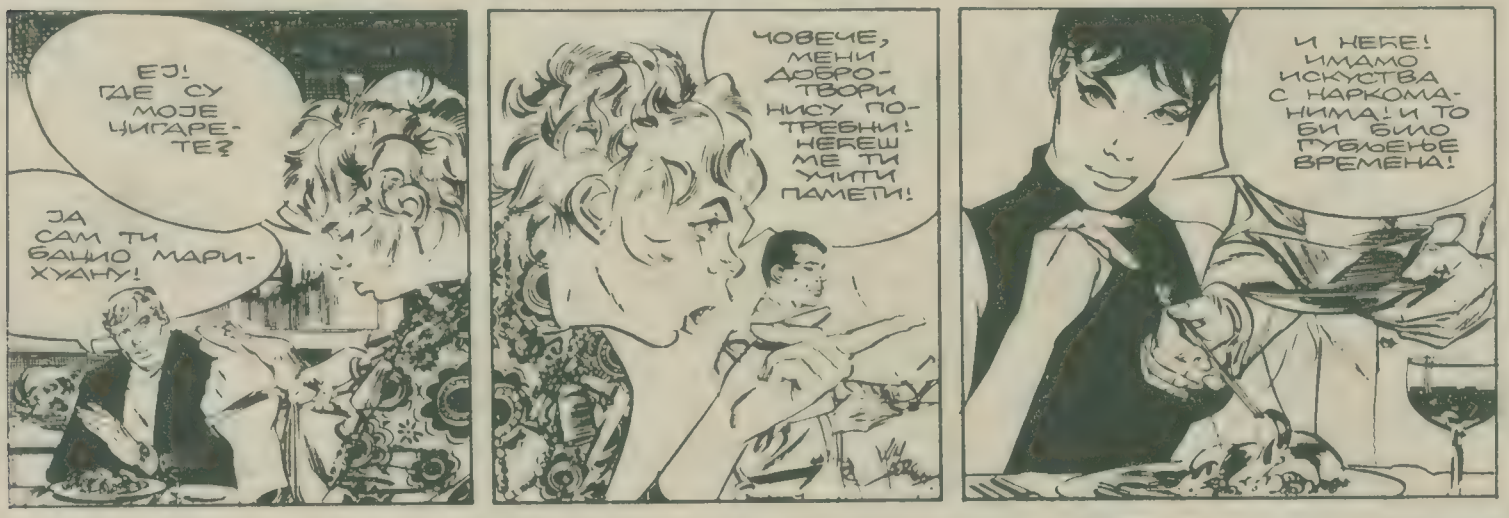
ЕЈ! ГДЕ СУ МОЈЕ ЦИГАРЕТЕ?
ЈА САМ ТИ БАЦИО МАРИХУАНУ!
ЧОВЕЧЕ, МЕНИ ДОБРОТВОРИ НИСУ ПОТРЕБНИ! НЕЋЕШ МЕ ТИ УЧИТИ ПАМЕТИ!
И НЕКЕ! ИМАМО ИСКУСТВА С НАРКОМАНИМА! И ТО БИ БИО ГУБЉЕЊЕ ВРЕМЕНА!

НИСАМ ЈА НАРКОМАН ВЕЋ ХИПИК! ВАС ДВОЈЕ НЕМАТЕ ПОЈМА ШТА ЈЕ ЖИВОТ!
ВАШ ЖИВОТ ЈЕ ДОСАДАН, БЕЗ ИЗАЗОВА И ОПАСНОСТИ!
ЕХ! КАД БИ САМО ЗНАЛА...
АЛИ КОД ТЕБЕ СЕ РАДИ О НЕЧЕМУ САСВИМ ДРУГОМ! О ДРОГИРАЊУ!

ОДОХ ЈА! ГДЕ ЈЕ ИЗЛАЗ?
ЈОШ СИ ОШАМУЋЕНА... ПОЈЕДИ БАР НЕШТО...
...А ОНДА ЋЕ ТЕ ВЕНГ ОДВЕСТИ КУЋИ!
НЕ ТРЕБА МИ ТВОЈА ПОМОЋ! ИМАМ ЈА ПРИЈАТЕЉА! ХОЋУ ДА ТЕЛЕФОНИРАМ!
САМО ИЗВОЛИ!
МАЛО КАСНИЈЕ...
ЈА САМ, АМАНДА!
ДА! ЗНАМ ДА САМ ОДЛУТАЛА, АЛ' НЕ СЕЋАМ СЕ НИЧЕГА...
МОЛИМ? ДА, ДОБРО САМ!
ТУ САМ КОД НЕКЕ ЉОВАЊКЕ! МОЖЕШ ЛИ ДА МЕ ПОКУПИШ?
'ЕЈ, РОБЕ! РЕЦИ МИ АДРЕСУ!
НЕКО ЋЕ ДОЋИ ПО ТЕБЕ?
ЈОК! ЧЕКАЈУ ГА НА БОШКУ! ИЗВРДО ЈЕ КАД САМ РЕКЛА ГДЕ САМ!
ЕВО СИЋЕ ЗА ТЕЛЕФОН! ГДЕ СУ ВРАТА?
ВЕНГ, ПОКАЖИ ЈОЈ!
КАД ЈЕ ДЕВОЈКА ОТИШЛА...
ЛЕПО ЈЕ ШТО СМО ЈОЈ ПОМОГЛИ!
ЈА САМ КРИВ! ТАКВИ КАО ОВА ЧУРА СУ БЕЗНАДЕЖНИ...
КАСНИЈЕ...
ХОЋЕШ ДА ИЗЂЕМО НЕГДЕ? ПОЗОРИШТЕ? БИОСКОП?
НЕ... СТАЛНО МИСЛИМ НА ОНУ ДЕВОЈКУ...
САД LSD, КАСНИЈЕ ТЕШКЕ ДРОГЕ И ОНДА СМРТ!
ТАКВИХ ИМА НА СТОТИНЕ, АЛ' ТУ РЕЧИ НЕ ПОМАЖУ!
ИЛИ СЕ САМИ ИЗВУКУ ИЛИ ПРОПАДАЈУ! ТАКО ЈЕ ТО...
СЕМ...
СЕМ ШТА, ВИ-ЛИ?

ИЗ АМАНДИНЕ ТОРБЕ ИСПАЛЕ СУ ШИНБИЦЕ...
КЛУБ ДЕВЕТИ ОБЛАК! ДА ЛИ МОЖДА ТАМО УЗИМА СЛЕДОВАЊЕ? ШТА И ДА ЈЕ ТАКО?
CLOUD 9 club
МОГЛИ БИСМО ДА ПОГЛЕДАМО ТО МЕСТАШЦЕ!
ДА БАЦИМО ПОГЛЕД ИЗ РАДОЗНАЛОСТИ, ЈЕ ЛИ?
БИЋУ ГОТОВА ЗА ДЕСЕТ МИНУТА!
ВАЖИ! И ЗА ТУ МАЛО ПРИКЛАДНИЈЕ ДА СЕ ОБУЧЕМ!
ВИЛИ И МОДЕСТИ СУ СТИГЛИ У КЛУБ ДЕВЕТИ ОБЛАК...
ВИЛИ, МОЖЕ БИТИ ГУЖВЕ АКО НАС ТА МАЛА ПРЕПОЗНА!
ЗА БАРОМ..
ЈА ЋУ БАКАРДИ И КОЛУ!
И ЈА!
МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ СЕДЕЛИ ЧИТАВ САТ...
НИ ТРАГА ОД АМАНДЕ!
А НЕМА НИ РАСТУРЕНА ДРОГЕ!
СВЕ ШТО МЕ ЗАНИМА ТО ЈЕ ГДЕ НАБАВЉА СВОЈЕ СЛЕДОВАЊЕ!
МОМЧЕ! ДЕВОЈКО! ИМАТЕ ЛИ СНАГЕ ДА ОДБАЦИТЕ ЛОШ НАЧИН ЖИВОТА?
ВИЛИ И МОДЕСТИ СУ СЕ УКЛАПАЛИ У АМБИЈЕНТ...
КО СТЕ ВИ? ИЗ КАБАРЕА?
ГЕРТРУДА ПОРТЕР! ПОКУШАВАМ ДА ПОМОГНЕМ ЗАЛУТАЛИМА КАО ШТО СТЕ ВИ!
ПРОЧИТАЈ ОВУ КЊИЖИЦУ! МОЖДА ТИ ПОМОГНЕ ДА НАЂЕШ ПРАВИ ПУТ!
ОСТАВИ НАС НА МИРУ И НАЂИ НЕКЕ ДРУГЕ ЖРТВЕ!
КАД СЕ СТАРИЦА УДАЉИЛА...
ЈЕ Л' ОНА ДЕО КЛУБА?
ГДЕ ТИ ЖИВИШ, ЏУРО? ОНА ЈЕ ДЕО СВИХ ОВАКВИХ КЛУБОВА!

ДОБРА ГЕРТИ ИДЕ ОД СТОЛА ДО СТОЛА И НУДИ ТЕ СВОЈЕ КЊИЖИЦЕ!
ЧУДНА БАКИЦА!
НИКОМЕ НЕ СМЕТА, А СВЕ ЗАСМЕЈАВА!
ХТЕЛА САМ ДА ГА ПИТАМ ДА ЛИ ЗНА АМАНДУ!
ЈА ЋУ РАЗГОВАРАТИ С БАРМЕНОМ!
ЗАТИМ...
ПОЗНАЈЕШ ЛИ АМАНДУ? ПЛАВУША...
...ПОНЕКАД НАВРАЋА...
ШТЕТА... ИМАМ НЕШТО ВАЖНО ЗА ЊУ! ЗНАШ ЛИ БАР ТЕЛЕФОН ИЛИ АДРЕСУ?
МОЖДА, АЛ' НАЈБОЉЕ ДА ПИТАШ ЗЛУ СУКИ!
ЗЛА... ШТА?
АКО НЕ ЗНАШ КО ЈЕ ТО, НИСИ ОДАВДЕ! АКО СЕ ЈОШ БУДЕШ РАСПИТИВАО, ЛОШЕ ЋЕШ ПРОЋИ!
ШТА ТИ ЈЕ РЕКАО?
ДА ТРЕБА ПИТАТИ ЗЛУ СУКИ!
НЕКА НОВИНА У ЖАРГОНУ? НИШТА НЕ РАЗУМЕМ!
И ЈА! ШТА ЋЕМО САД?
МОЖЕМО И ДАЉЕ ДА СЕ РАСПИТУЈЕМО ИЛИ ДА ПОКУШАМО НЕШТО ДРУГО!
ВИДИШ ЛИ ОНОГ У ВИНЏАКНИ? ПРАТИ ЛИ НАС?
ИЗГЛЕДА...
САД ЋЕМО ПРОВЕРИТИ! СКРЕНИ ЗА БОШАК!
ДА ГА ШЧЕПАМ И МАЛО ПРЕСЛИШАМ?
ДА! ЗАНИМА МЕ ЗАШТО НАС УХОДИ И КО ЈЕ ЗЛА СУКИ?

ВИЛИ И МОДЕСТИ СУ ЧЕКАЛИ У СЕНЦИ...
НЕ БУДИ ПРЕВИШЕ ГРУБ ДА БИ МОГАО ДА ГОВОРИ!
ВАЖИ! ЕВО ГА!
ЈЕЈ! НЕКО ГА ЈЕ НАПАО!
РАЗЈУРИМО ИХ ПРЕ НЕГО ШТО ГА СРЕДЕ!
МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ ПОЈУРИЛИ И...
ЗБРИСАЋЕ!
ДРЖИ ГА, ВИЛИ!
ВИЛИ ЈЕ БИО БРЗ...
ЕВО!
МОДЕСТИ ЈЕ ЗГРАБИЛА СВОЈ КОНГО...
...А ОНДА ЗАМАХНУЛА...
ТРЕЋИ НАПАДАЧ СЕ УСТРЕМИО НА ВИЛИЈА...
УУХ!
ШТА ТО РАДИШ, ВИЛИ?
МИСЛИО САМ ДА ЈЕДНОГ ОСТАВИМО ДА БИ ПРОПЕВАО!
БАЦИО САМ МУ ПРАШИНУ У ЛИЦЕ И САД НИШТА НЕ ВИДИ КРОЗ ЧАРДАРУ НА ЛИЦУ!
ОХЛАДИ ГА МАЛО, ДА СВЕ ЗАБОРАВИ!
ЕВО, ОДМАХ!

УДАРАЦ ПО ГЛАВИ!
РЕБРА СУ МУ СВА НА МЕСТУ!
ВОДИМО ГА У КОЛА, К'О ПИЈАНИЦА!
ЗАТИМ...
ЕВО ДОКУМЕНАТА! ГА ОН ЈЕ ПАЈКАН! НАРЕДНИК ДОСОН! МОЖДА ЈЕ МИСЛИО ДА СМО РАСТУРАЧИ ДРОГЕ!
ЗАШТО ЛИ НАС ЈЕ УХОДИО?
У СКОТЛАНД-ЈАРДУ, У ОДЕЉЕЊУ ЗА НАРКОТИКЕ...
АКО ДОСОН САЗНА НЕШТО О ДЕВЕТОМ ОБЛАКУ, ЗОВИ МЕ НА КУЋУ!
МОЖДА БАШ ОН ЗОВЕ!
ШТА?
НАСТАВИ... КАКО СИ РЕКАО?
ДОБРО!
НЕКИ МУШКАРАЦ И ЖЕНА СУ ДОВЕЗЛИ ДОСОНА! ЖЕНА ХОЋЕ ДА РАЗГОВАРА С ВАМА! ЗОВЕ СЕ МОДЕСТИ!
МОДЕСТИ... НЕВЕРОВАТНО!
КАСНИЈЕ...
ПОБРИНУЋЕМО СЕ ЗА ТО, ГОСПОДИНЕ!
ДА ЛИ ЈЕ ДОСОНУ УКАЗАНА ЛЕКАРСКА ПОМОЋ?
ДОБРО! НЕКА БЛЕЗ И ГАРВИН ДОЂУ У МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ!
ГАРВИН? ЊЕГА НИКО НИЈЕ ПОМЕНУО!
НИЈЕ, АЛИ ЈЕ СИГУРНО С ЊОМ!
ОБОЈЕ СУ БИЛИ КРИМИНАЛЦИ! САД СУ СЕ ПОВУКЛИ!
ПА СЕ БАВЕ ДРОГОМ! ТО МИСЛИТЕ?
КАД САМ БИО У ИНТЕРПОЛУ, МОДЕСТИ НАМ ЈЕ НА ТАЊИРУ ПОНУДИЛА НАЈВЕЋЕ РАСТУРАЧЕ ДРОГЕ У ЕВРОПИ!
КОЛИКО ЈА ЗНАМ, ОНА НЕ ПОДНОСИ ШВЕРЦЕРЕ И ТРГОВЦЕ ДРОГОМ!

КАКО МОДЕСТИ ИЗГЛЕДА?
СЈАЈНО! ЗГОДНА, ЕЛЕГАНТНА...
ЗДРАВО, ИНСПЕКТОРЕ БРУК!
ЗАБОГА? КАКВА СУ ОВО ДЕЦА ЦВЕЋА?
ПРАВА ОДЕЋА ЗА НАУШКАЊЕ ПО КЛУБУ ДЕВЕТИ ОБЛАК И СПАСАВАЊЕ ПАЈКАНА!
ЧУО САМ... ХВАЛА ВАМ!
ЗНАЧИ, ПРОВАЛИЛИ СУ ДА ЈЕ ДОСОН ПАЈКАН! КАКО ДА ИХ ПОХВАТАМО?
МИ ИМ НИСМО ВИДЕЛИ ЛИЦА!
ЈА САМ УПОТРЕБИЛА КОНГО, А ВИЛИ ЈЕ ЈЕДНОГ СРЕДИО...
ЗНАМ... ПРОВЕРИТЕ ПО БОЛНИЦАМА КО ИМА СЛОМЉЕНУ ВИЛИЦУ!
А САД НА ПОСАО! ОВО ЈЕ ЛОНДОН И ОВДЕ ВАЖЕ ДРУГАЧИЈИ ЗАКОНИ! ЈАСНО?
ДА! О ТОМЕ ВОДИМО РАЧУНА!
ИНСПЕКТОР ЈЕ САСЛУШАО ЦЕЛУ ПРИЧУ...
...ЕТО, САМО СМО ЗВИРНУЛИ У КЛУБ...
ДА ВИДИМО ДА Л' ОНА МАЛА ТАМО НАЛАЗИ ДРОГУ!
ТО МОЖЕ ДА НАБАВИ НА МНОГИМ МЕСТИМА!
У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ РАСТУРА СЕ И ХЕРОИН, АЛИ РАСТУРАЧИМА НЕ МОЖЕМО УЋИ У ТРАГ! МИСЛИО САМ ДА НЕШТО ЗНАТЕ...
НЕ, ТЕК СМО УВУЧЕНИ У СВЕ ТО...
А ЈА ВАМ КАЖЕМ ДА СЕ ИЗВУЋЕТЕ!
АЛИ НЕ ЖУРИТЕ... ЈАВИТЕ АКО НЕШТО САЗНАТЕ!
ОСЕЋАМ КРИВИЦУ ЗБОГ ТЕ ДЕВОЈКЕ!
ЗНАМ, ЖЕЛЕЛА БИ ДА ЈОЈ ПОМОГНЕШ, А ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!
ГОМИЛА ТАКВИХ НЕСРЕЋНИКА НОЋУ ЛУТА ГРАДОМ У ПОТРАЗИ ЗА ФИКСОМ! УЖАС!
МОГЛА САМ БАР ДА ПОКУШАМ ДА ЈОЈ ПОМОГНЕМ!
ДОБРО! ИМАМ ЊЕНУ АДРЕСУ!

ЗНАШ ДЕВОЈКУ?
ИМАМО НЕКУ АМАНДУ ЏОНС КОЈУ СМО ПРИВОДИЛИ...
ВАША АМАНДА ИМА УОБИЧАЈЕНУ ПРИЧУ- СРЕДЊА КЛАСА, УГЛЕДНИ РОДИТЕЉИ, ДЕВОЈКА НЕ ПРИХВАТА ЈЕДНОЛИЧАН ЖИВОТ...
...ПУШИ МАРИХУАНУ, УЗИМА LSD... ПРАВА ЖРТВА ЗА ТРГОВЦЕ ДРОГОМ!
СОБИЦА У СТАРОЈ ОРОНУЛОЈ КУЋИ!
МАЛО ЗАТИМ...
И ЈОШ НЕШТО! ШТА ЗНАЧИ ЗЛА СУЖИ?
НЕ ЗНАМ ТАЧНО, АЛИ ТО ЈЕ НЕКО КО ЈЕ ДОСАДУ ДОНЕЛО НЕВОЉЕ!
ЗАР ХИПИЦИ?
НЕ! ОНИ НИСУ АГРЕСИВНИ, ОНИ СУ ЗА ЉУБАВ!
ЗЛА СУЖИ ЈЕ НЕКО ДРУГИ!
МОЖДА ЈЕ МИ ПРИВУЧЕМО!
ТО НЕ БИ БИЛО ЛОШЕ...
МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ КРЕНУЛИ ДА НАЂУ АМАНДУ...
НЕ ЗНАМ ШТА НАМЕРАВАШ ДА ЈОЈ КАЖЕШ! ХИПИЦИ СУ ЗА ТО ДА СВАКО РАДИ ОНО ШТО МУ ОДГОВАРА...
ХОЋУ САМО ДА ВИДИМ КАКО ЈЕ!
МОЖДА ТАКО ПРИВУЧЕМО ЊЕНУ ПАЖЊУ!
ТРЕЋИ СПРАТ, СОБА ЈЕДАНАЕСТ...
УЛАЗНА ВРАТА ОТКЉУЧАНА...
ЗАТИМ...
НИКО НЕ ОДГОВАРА... НЕМА НИ СВЕТЛА!
ПРИНЦЕЗО, НЕШТО МИ ПУЦКЕТА У УШИМА...
ХМ... ЊИМА НЕ ТРЕБА ВЕРОВАТИ... УЗИМО!
АМАНДА!

ЗАЧУЛО СЕ ЈЕЧАЊЕ...
ЗЛА СУЖИ... ЗЛА СУЖИ...
УПАЛИ СВЕТЛО!
ОПЕТ ЛУТА...
НИЈЕ ДРОГА! ПРЕТУЧЕНА ЈЕ!
ОХО! ХТЕЛИ СУ ДА ЈЕ ЗАПЛАШЕ!
НЕ... МОЛИМ ВАС...
СВЕ ЈЕ У РЕДУ! ТО СМО МИ, МОДЕСТИ И ВИЛИ!
ВИЛИ, ДОНЕСИ ВОДЕ И ПЕШКИР!
РЕКЛИ СУ... РАЗГОВАРАЛА СИ СА МОДЕСТИ...
КО ЈЕ ТО УРАДИО?
КО ЛИ ЈУ ЈЕ ТО САЧЕКАО ИСПРЕД МОГ СТАНА? ДА САМ ЗНАЛА...
'ЕЈ, ЂАО!
КАЖУ ДА ЈЕ ЗЛА СУЖИ...
ЈЕСИ ЛИ ЈЕ ТИ ПРЕМАТИО? ГОВОРИ!
Ј... ЈА СТАНУЈЕМ ПРЕКО ПУТА... НЕКИ ГАДНИ ТИПОВИ СУ ОВДЕ БИЛИ ПРЕ ЈЕДНОГ САТА...
НЕМА ОН ВЕЗЕ! БОЉЕ НАЂИ ТЕЛЕФОН И ЗОВИ ИНСПЕКТОРА!
ВАЖИ!
ГДЕ ЈЕ ТЕЛЕФОН? БРЗО! НЕ ГЊАВИ! ЖУРИ МИ СЕ!
ДВА ДАНА КАСНИЈЕ...
НЕ, БРУКИ! НИКО НИШТА НЕ ЗНА ИЛИ НЕ СМЕ ДА КАЖЕ! ЈЕСИ ЛИ ИЗВУКАО НИШТА ОД АМАНДЕ?
САМО ИМЕ СИТНОГ РАСТУРАЧА! УХВАТИЛИ СМО ГА, АЛ' НЕ ЗНА НИШТА ЗНАЧАЈНО!
ТРЕБА ДА ПОЧНЕМО ДА ПУШТАМО ПИПКЕ!
У ХАЈД-ПАРКУ СЕ ДАНАС СКУПЉАЈУ ХИПИЦИ! И МИ ИДЕМО ТАМО!

У ХАЈД-ПАРКУ...
ХАЈДЕ ДА ПРОЦУЊАМО, ВИЛИ!
ВЕЋИНА СУ ХИПИЦИ САМО ЗА ВИКЕНД!
БИТЛСЕ У ВЛАДУ
ДА! ПОКУШАЈ ДА НАЂЕШ НЕКЕ БАШ ОКОРЕЛЕ!
ЕВО ЈА, ЏУРО!
КО ИМА ВАТРЕ?
ОДЛУЧИЛЕ СМО ДА СТОПИРАМО ДО ИСТАМБУЛА! ИДЕШ С НАМА?
ЈА И ТИ ТАНДЕМ?
ДА... МИ ВОЛИМО МЕДИТАЦИЈЕ! А ТИ?
САМО ПУШИ ХАШ, НИШТА ДРУГО!
ЈА НЕ УЖИВАМ У МЕДИТАЦИЈАМА, АЛ' ОБОЖАВАМ ПУТОВАЊА!
МОЖДА...
А МАЛО ДАЉЕ...
СЛОБОДНА СИ?
ЗА ШТА?
ЗА СЛУШАЊЕ! ОВО СУ МОЈЕ ПЕСМЕ! НЕМА РЕЧИ, САМО ГЛАСОВИ!
НАСЛОВ ЈЕ ХОО, ХУУ, ААЈ!
НАЛЕЋЕМ НА ПОГРЕШНЕ ТИПОВЕ!
САТ КАСНИЈЕ...
НИКАКО! ЉУБАВ ЗА МЕНЕ И ЊИХ НЕ ЗНАЧИ ИСТО!
КАКО ЈЕ БИЛО?
НИСАМ НА ТО МИСЛИЛА!
ДЕВОЈКО...
...ПРОЧИТАЈ ОВУ КЊИГУ О ПРАВОМ ПУТУ! АКО ТИ ЗАТРЕБА ПОМОЋ, УНУТРА ЈЕ МОЈА АДРЕСА!
ОПЕТ ОНА ГЕРТИ НУДИ СВОЈЕ МУДРОСТИ! МОЖДА ОНА МОЖЕ ДА ПОМОГНЕ...
12

ГЕРТИ ЈЕ ПОЛА ЖИВОТА ПРОВЕЛА ПРЕОБРАЂАЈУЋИ ХИПИКЕ! МОЖЕ НАМ БИТИ ОД КОРИСТИ!
ТО БИ БИЛО ОПАСНО!
НА ЊУ НИКО НЕ БИ ПОСУМЊАО...
ДУГУЈЕШ МИ ФУНТУ, ДУШО!
ПИТАМ СЕ ДА ЛИ БИ...
ОВО ЈЕ ПРВИ ПУТ ДА САМ ТЕ ПОБЕДИЛА!
ДАЈДЕ, ВОДИМ ТЕ НА ПИЋЕ!
ГЕРТРУДА ЈЕ ДОБИЛА ДВА НЕОЧЕКИВАНА ГОСТА...
ЈА ДА БУДЕМ ДЕТЕКТИВ И ОТКРИЈЕМ ПРОДАВЦА ДРОГЕ?
КРЕЋЕТЕ СЕ МЕЂУ ХИПИЦИМА! АКО ПАЖЉИВИЈЕ ПОГЛЕДАТЕ, НЕШТО ВЕ-ТЕ УОЧИТИ...
РАДИТЕ СВЕ ШТО И ДОСАД, ДА НЕ ПОСУМЊАЈУ...
ЈА СЕ НЕ БОЈИМ! НЕ БРИНИТЕ! СВИ ИСМЕВАЈУ ДОБРУ ГЕРТИ... ТО ВЕЋ ЗНАТЕ!
ОХ! ТО ЋЕ БИТИ УЗБУДЉИВО К'О У ДЕТЕКТИВСКОМ РОМАНУ!
ТАЧНО!
БИЋЕТЕ ЖЕНСКИ ЏЕМС БОНД!
БОНД? О ЊЕМУ НИСАМ ЧИТАЛА! АЛИ ЗАТО ЈЕСАМ О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ!
РАСТУРАЧИ СУ ОПАСНИ! МОРАТЕ СЕ ЧУВАТИ
БЕЗ БРИГЕ! ЈА САМ ВЕОМА ВЕШТА!
А САД ПОПИЈМО ПО ЧАШИЦУ ВИНА ОД ЗОВЕ!
РАДО, АЛИ...
...ЈА ВОЗИМ ПА НЕ МОГУ ДА ВАМ СЕ ПРИДРУЖИМ!
БАШ ШТЕТА!
МОДЕСТИ БИ ВОЛЕЛА ДА ПОПРИЧА С ВАМА О ВАШОЈ КЊИЗИ! МОРАТЕ НАЋИ ВРЕМЕНА ЗА ЊУ!
СА ЗАДОВОЉСТВОМ!

ПЕТ ДАНА КАСНИЈЕ...
РЕЗИДЕНЦИЈА ГОСПОЂИЦЕ БЛЕЈЗ!
МОГУ ЛИ ДА ГОВОРИМ С ЊОМ?
КАЖИТЕ ДА ЗОВЕ ГЕРТРУДА ПОРТЕР! РЕКЛА ЈЕ ДА МОГУ ДА ЗОВЕМ У СВАКО ДОБА!
ДА, ЗНАМ! САМО ТРЕНУТАК!
ДАЈ МИ ВЕЗУ, ВЕНГ! ПРОБУДИ И ВИЈЕЈА!
ВЕЧЕРАС САМ ИМАЛА СРЕЋЕ! ДВА ГРОЗНА ЧОВЕКА У ПЛАВОЈ ПОДВЕЗИЦИ! ПРИСЛУШКИВАЛА САМ ИХ!
ВЕЛИКА ПОШИЉКА СТИЖЕ СУТРА! ОДЛИЧНО, ГЕРТИ!
ПИТАЋЕТЕ ГДЕ! Е, ТО САМ МОРАЛА ДА ОТКРИЈЕМ! РАЗМЕНИЛИ СУ НЕКИ ПАПИРИЋ...
...ЧОВЕК ГА ЈЕ СТАВИО У ЏЕП! СХВАТИЛА САМ ДА ЈЕ ВАЖНО И ПРАТИЛА САМ ГА...
...ЧАК ДО ТОАЛЕТА! БАШ МИ ЈЕ НЕЗГОДНО ТО ДА ПРИЧАМ...
НИЈЕ МЕ ПРИМЕТИО... ОКАНИО ЈЕ ЈАКНУ ПА САМ ПРОЧИТАЛА ЦЕДУЉИЦУ И СВЕ ЗАПИСАЛА!
СЈАЈНИ СТЕ! НИЈЕ ТРЕБАЛО ТОЛИКО ДА РИВИКУЈЕТЕ! АЛИ, МНОГО СТЕ НАМ ПОМОГЛИ!
ТАКО САМ СРЕЋНА! ХОЋЕТЕ ЛИ ЗВАТИ ПОЛИЦИЈУ?
НЕ! МОРАМО РАЗБИТИ ЦЕЛУ БАНДУ, А ПОЛИЦИЈА КОРИСТИ ЛЕГАЛНЕ МЕТОДЕ!
ДА, ДА... СХВАТАМ!
НИКОМЕ НИ РЕЧИ! ЗВАЋЕМО ВАС КАД СЕ СВЕ ЗАВРШИ!

ЗАЛИВ ШОРН, ТРИ САТА ПОСЛЕ ПОНОЋИ...
ТО ЈЕ ЈУЖНА ОБАЛА КОРНВОЛА!
КРЕЋЕМО! ХОЋУ ЦЕО ДАН ДА РАЗГЛЕДАМ ТО МЕСТО!
ШТА ДА ПОНЕСЕМО, ПРИНЦЕЗО?
КОМПЛЕТНУ ОПРЕМУ, УКЉУЧУЈУЋИ И РОНИЛАЧКУ!
ДОБРО! ТРЕБА МИ ПОЛА САТА!
РАНО У ЗОРУ...
И ЈА СЕ ПИТАМ!
КАКО ТАМО ДОПРЕМАЈУ ДРОЊУ?
С МАЛИМ ПАКЕТИМА ЈЕ ЛАКО, АЛИ С ВЕЛИКИМ КОЛИЧИНАМА ЈЕ ДРУГА ПРИЧА! ЏАРИНИЦИ МОТРЕ НА ОБАЛУ!
ВИДЕЋЕМО, ВИЛИ! МАЛО ОДСПАВАЈ, А ОНДА СЕ СМЕЊУЈЕМО!
ЗАЛИВ ШОРН...
НЕМА ГУЖВЕ! СВЕ ЈЕ КАО НА ДЛАНУ...
УЗМИ СОБУ У ХОТЕЛУ СА ПОГЛЕДОМ НА ЗАЛИВ!
МОЖЕМО ДА БИРДМО! НИЈЕ СЕЗОНА ОДМОРА!
ДВАДЕСЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...
СУТРА У ТРИ УЈУТРО! АКО ЈЕ ГЕРТИ ДОБРО ЗАПИСАЛА!
ТО МЕ БРИНЕ! АКО ОВДЕ ИЗАЂЕШ НОЋУ, СИГУРНО ЋЕШ ПРИВУЋИ ПАЖЊУ!
ВОЛЕЛА БИХ ДА ЗНАМ!!!
ШТА ГЛЕДАМ, ЈЕ ЛИ?
НЕШТО ШТО БИ ЛИЧИЛО НА ПАТРОЛУ, ОБАЛСКУ СТРАЖУ ИЛИ СЛИЧНО...
СТИЖЕ НЕКА МАЛА ЈАХТА! ИМА ЖУТУ ЗАСТАВУ! ТРАЖИ ПРОДАЈ ИЗ МЕДИЦИНСКИХ РАЗЛОГА!
ТО ЈЕ ПО ПРОПИСУ!

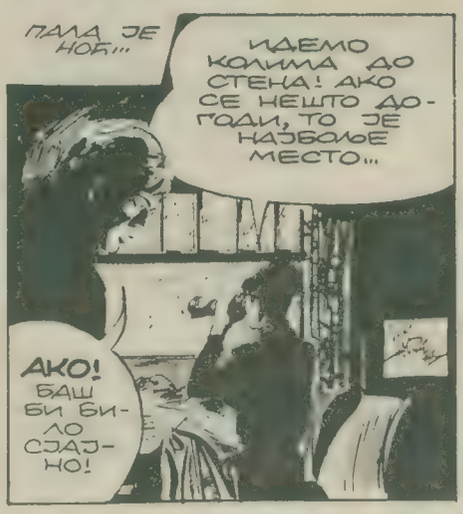

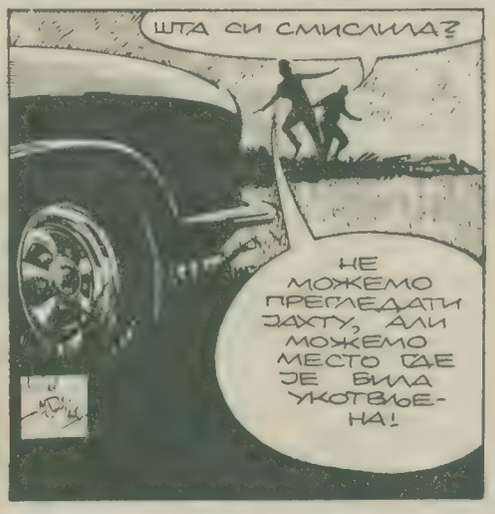

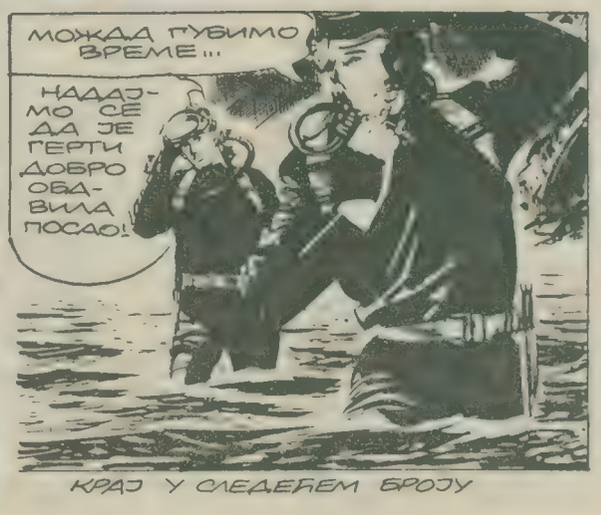

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Bajka koja
uvek teče...
TELEFON
192–592
555-065

ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

ЧАРОЛИЈА ИЗ ПРОДАВНИЦЕ БОМБОНА

Шаховски дуел, који многи називају сусретом столећа, после тачно двадесет година вратио је за шаховски сто две легенде светског шаха: Роберта – Бобија Фишера и Бориса Васиљевича Спаског

У часу када су се растајали, после великог меча у Рејкјавику, на Исланду, 1972. године Фишер је обећао да ће Спаском дати прилику за реванш. На њега се чекало пуних двадесет година. То време Фишер је провео далеко од шахиста и шаховских такмичења, али не и од шаха. Његов партнер Борис Спаски активно се бавио шахом, али је мало подсећао на дане када је од 1969. до 1972. године био шампион света.

Пошто су се поново срели, то је прилика да се подсетимо на неке детаље из њиховог детињства.

Прва партија са пет година

Спаски и Фишер почели су да играју шах пре него што су пошли у основну школу. Спаски је провео детињство без радости. Имао је само четири године када је Други светски рат стигао до Санкт Петербурга у коме је рођен 30. јануара 1937. Његов отац, инжењер Василиј Владимировић, родом из Курске губерније, био је ожењен учитељицом Јекатерином Петровном. У браку су имали троје деце: синове Георгија и Бориса и кћерку Ираиду – Иру.

Када је почео рат, деца су у три ешелона евакуисана из града. Први и трећи ешелон страдао је од фашистичких бомби, други, у коме је био Борис са братом, срећно је стигао у Кировску област, у село Коршаки, на падинама Урала. Ту је Борис са пет година научио да игра шах и одиграо прву партију.

Рат се завршио и мајка Јекатарина Петровна дошла је по децу. Борја ју је једва познао. Ускоро се родила и сестра Ира, али то је био крај породице. Родитељи су се развели, мајка је остала са децом и преузела сву бригу о њима. Пошто се преселио у Москву, отац је засновао нову породицу.

Прве озбиљније кораке у шаху Спаски је начинио у Дому пионира где је са десет година освојио Прву категорију. Стручњаци су запазили његов велики таленат, па му је за инструктора одређен професор Зак који му је стрпљиво откриво тајне древне игре. Шаховски мајстор никада није био јер је са 16 година на Интернационалном турниру у Букурешту поделио 4–6. место и испунио услов за интернационалног шаховског мајстора. Са 18 година постао је омладински првак света, годину дана касније велемајстор, а првак света у шаху 17. јуна1969. године.

Писмо уреднику

И Роберт – Боби Фишер је, као и Спаски, друго дете у породици. Рођен је у Браку Герхарда, физичара који се доселио из Немачке, и Регине, рођене Вендер, медицинске сестре и учитељице која је касније постала лекар. Брак је трајао само две године и они су се развели. Отац Герхард отишао је незнано куд и мали Боби није га ни запамтио. Никада се више није јавио, па ни у часу када му је син постао шампион света.

После развода мајка Регина, са кћерком Џоаном и сином Робертом, преселила се из Чикага, у коме је Боби рођен 9. марта 1943, у Калифорнију, затим у Аризону и најзад се настанили у Бруклину. Запослила се у некој болници, а код куће је остајала дванаестогодишња Џоана да се стара о Бобију коме је тада било шест година.

Чекајући мајку, деца су се забављала разним играма. Једног дана Џоана је у продавници бомбона, на углу улице у којој су становали, купила шах. То је била још једина игра у којој се нису огледали. Покрете фигура научили су из упутства ко-

ШИРОМ СВЕТА

НАПРАВИТЕ И НЕКУ ГРЕШЧИЦУ

Пранои Рој, у Индији популарна телевизијска личност, приметио је да људи више воле да добијају писма писака руком него машином. Као добар пословни човек он је у Њу Делхију основа компјутерску компанију и измисло софтвер „Мајскрипт", програм који снима, памти и савршено подражава сваки рукопис. Када се тај програм купи, компјутер код куће одштампаће поруку или писмо који изгледају као да су писани руком онога ко га шаље, тј. рукописом унетим у програм.

„Ако желите да такво писмо изгледа још убедљивије, прецртајте поneку реч, напишите је руком и добићете праву ствар", саветује Рој чији се програм „Мајскрипт" у Сједињеним Америчким Државама продаје за 199 долара.

ДРЖ' ДЕСНО!

Грађани више од четрдесет земаља наше планете возе левом страном, али међу европском „дванаестоricом" тако раде само Британци. И то им донедавно није задавало никаквих тешкоћа пошто су британска, као и сва друга, острва окружена огромним масама воде. Али, када кроз коју годину буде завршен тунел испод Ламанша, који раздваја Енглеску од Француске, односно Европе, на континенту ће се појавити велики број моторизованих Британаца и повећати опасност од саобраћајних несрећа којих је, и без њих, превише.

Због тога аутоклубови и власти задужене за безбедност на друмовима и у Вели-

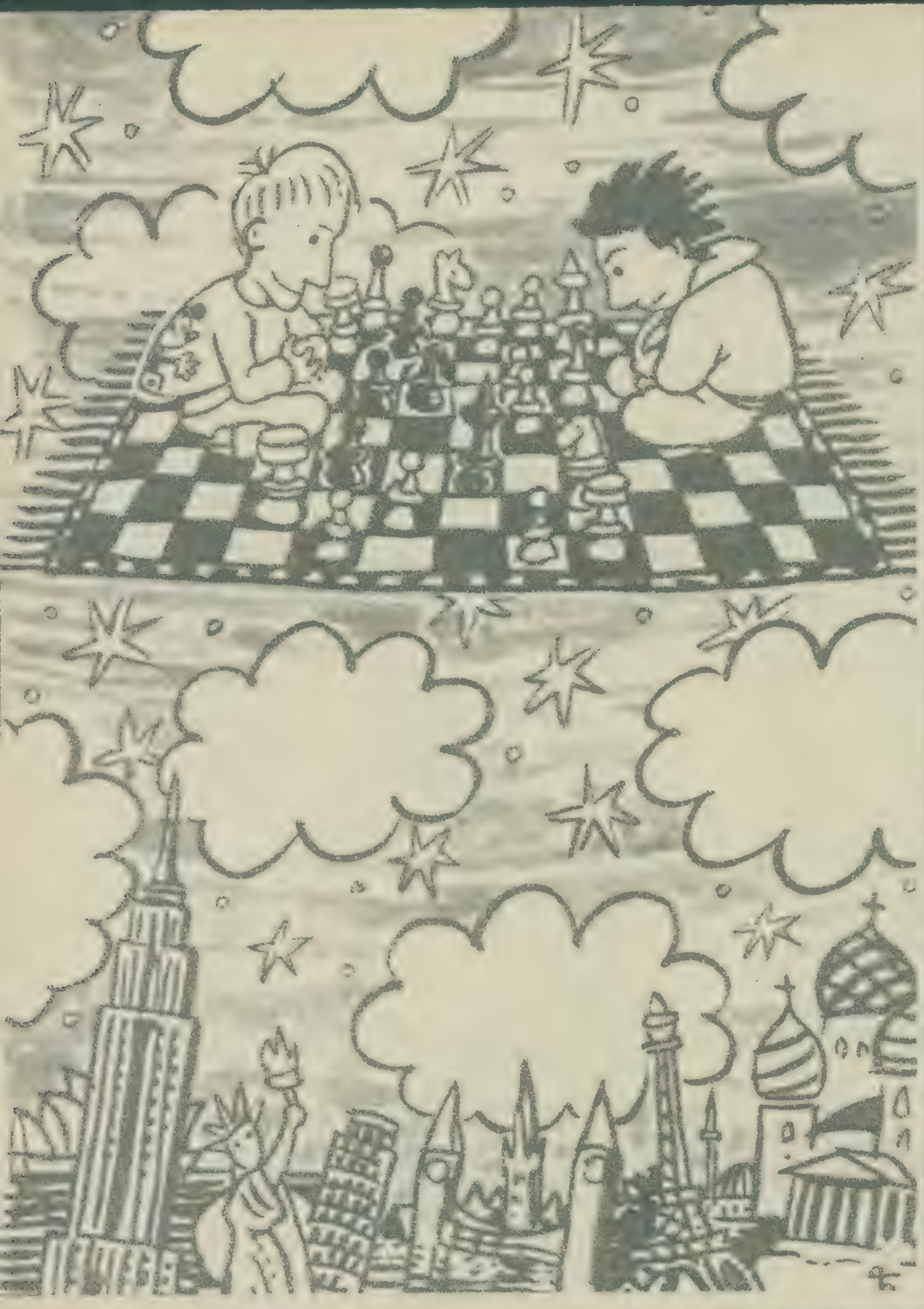

је се налазило у кутији. Тако је Боби постао самоуки шахиста. Сећајући се тих дана, једном приликом рекао је своме пријатељу велемајстору Ларију Евансу: „У почетку је то била само игра као и све друге, само што је била мало сложенија".

Други судбоносни тренутак био је када је нашао неку стару књигу о шаху. Није је испуштао из руку, како је говорила његова мајка „више није одговарао када бисте му се обратили".

Видећи да је дечак очаран игром, мајка се потрудила да нађе неког ко би могао да га подучава у шаху и 14. новембра 1950. године написала писмо уреднику листа „Бруклински орао". Питала је где би њен јединац могао да игра шах са својим вршњацима.

Одговор је стигао тек 13. јануара 1951. године – Фишера су позвали да следеће среде са шаховском таблом дође на симултану утакмицу господина Павеја, која се играла у библиотеци у Бруклину. Исто тако мајци је објашњено да ће се господин Спинер, секретар Бруклинског шаховског клуба, постарати да нађе два–три вршњака да играју са Бобијем.

Партија са мајстором Павејом трајала је само 15 минута. Наравно, мајстор је победио свог штрклјастог партнера, али то је био само почетак Фишеровог лета у шаховске висине.

Наведеној симултанци присуствовао је и шаховски функционер Кармин Нигроу. Дошао је са сином Томом кога је подучавао у шаховској вештини. Прихватио је да му ученик буде и Боби, па су дечаци постали стални шаховски партнери.

Али, ово пријатељство није дуго трајало. Боби је напредовао брже од Тома који је, обесхрабрен, напустио шах и кренуо другим путем.

Године 1955. Фишер је почео да наступа на шаховским такмичењима. Ти наступи трајали су са прекидима 17 година. Био је осам пута шампион САД постигавши 61 победу, 26 ремија и само три пораза. Велемајстор шаха, најмлађи у историји ове игре, постао је у 15. години. Од 1970. до 1972. додељивана му је награда „Шаховски Оскар". Ушао је у историју шаха пошто је победио десетог по реду шампиона света Бориса Спаског 1 септембра 1972. у Рејкјавику са 12,5:8,5 (7 добио, 3 изгубио и 11 ремизирао).

Славко В. Домазет

Илустровао: Растко Ћирић

ској Британији и у Француској увелико воде кампању да би на време смањили потенцијалне саобраћајне удесе. Свим моторизованим Британцима подељене су брошуре, с молбом да их добро проуче, са свим европским правилима вожње као и јаркожуте налепнице за ветробране на којима великим словима пише: ВОЗИ ДЕСНО!

Сајмор Дајер, генерални директор Британског аутомобилског савеза, редовно преко телевизије кумн своје сународнике да налепнице држе на видном месту ветробрана док се возикају по иностранству. „Али, за име Бога, не заборавите да их скинете чим се вратите кући!", утувљује им он у мозак.

КО ЈЕ ПАО С МАРСА?

Чувени Смитсонијански институт у Вашингтону пун је свега и свачега из прошлости Америке, али има и злих језика који кажу да је он споменик неспособности просечног Американца да било шта баци у ђубре. У безбројним збиркама Института налази се сто тридесет девет милиона експоната недавно обогаћених кларинетом Бенија Гудмана, дезактивираном совјетском нуклеарном ракетом СС-20 и метеоритом нађеним на Аљасци за који се верује да је пао с Марса.

У Националном природњачком музеју чува се око сто деветнаест милиона научних узорака. Преосталих двадесет милиона експоната разбацано је по четрнаест других музеја и галерија Смитсонијанског института као и неколико истраживачких здања у државама Њујорк и Мериленд. Због чега Институт чува све те ствари које заузимају силан простор? Треба имати на уму националну безбедност! Јер, шта је велика нација без великог шпијза?

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Један од последњих заједничких наступа: Кит Ричардс и Рон Вуд на сцени са Ериком Клептоном

КАМЕЊЕ

ОБЛИК МЕЊА

Рон Вуд, гитариста „Rolling Stonesa", објавио је да креће путем соло каријере јер су планови за будућност његове матичне групе крајње неизвесни. У складу са тим објавио је соло албум „Slide on This" за релативно малу америчку дискографску кућу „Continuum Records". Песме са ове плоче одлична су комбинација музике коју је својевремено радио у оквиру састава „Small Faces" и „Rolling Stones" звука. У раду на плочи помогли су му бивши колега из „Small Facesa" Јан Меклаген, бубњар „Rolling Stonesa" Чарли Вотс, гитариста из „U2", Мајкл Кејмен и чланови састава „Hothouse Flowers". Рон Вуд је већ основао групу са којом ће кренути на турнеју.

Вуд није једини из екипе „Rolling Stonesa" који ради са фирмом „Continuum".

Чарли Вотс, иначе велики заљубљеник у џез, објавио је прошле године за њих албум „From One Charlie" посвећен чувеном џез музичару Чарлију Паркеру. Маја ове године огласио се још једном плочом „A Tributre To Charlie Parker... With Strings". По називу је јасно да је реч о сличним темама, а плочу је снимио са својим квинтетом. Судећи по овим активностима, а знајући да је одлазак из „Rolling Stonesa" већ најавио њихов најстарији члан, басиста Бил Вајмен, питање је да ли ће „Rolling Stones", највећа рокенрол група на свету, како их зову, наставити даљи рад. Овог пута није, изгледа, било потребно да се Мик Џегер и Кејт Ричардс посвађају да би дошло до паузе у раду групе.

СУВИШЕ ФАНКИ

Хеј, ти си само сувише
фанки за мене
Морам да говорим за тебе
(себи то понављам)
Не могу те пустити, не, не

Гледам како пролазиш
Гледам како сабираш све то
Сама ли си за тастом
(Желим ли да је видим)
Можда вечерас ипак мислиш
на ме у ноћи

Хеј, ти си само сувише
фанки за мене
Морам да говорим за тебе
(себи то понављам)
Не могу те пустити, не, не

Гледам како пролазиш
Гледам како сабираш све то
Сама ли си за тастом
(Желим ли да је видим)
Можда вечерас ипак мислиш
на ме у ноћи

Драга, драга, драга
(Желиш ли то чути?)
(себи то понављам)
ти си само сувише
(желиш ли то чути?)
Морам да говорим

Дабх ти дубоко
ући, ти си само сувише
фанки
(Желиш ли да је чујеш?)
(Желиш ли то да ти
кажем?)
Само ноћи
проводиш

Хоћеш ли да утонеш већ
у сан
(и сан рекох)?
Покушавам да говорим

Would you stop playing with
the
radio at once
I'm trying to get to sleep

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

TOO FUNKY

Hey you're just too funky for
me
I've gotta get inside you
and I'll show you heaven it
would be me
I watch your kisses meeting
smiling
I got to thinking that they
should be mine

Baby, baby, baby
why do you do this to me?
(what's it all you got
you're such a baby
why do you do this to me?
I've got to know

Gonna give you the kind of
lovin'
that you never had
hey you're just too funky

You're never gonna have
another
Jones in bed
(Do you want me to refuse
you?)
Is that what you're trying to
tell me?
Everybody wants a lover like
that

I'd love to see you naked
baby
I'd like to think that
sometime
maybe tonight it isn't all
right
Hey you're just too funky for
me
I've gotta get inside you
I want to see you go
I want to see you go on me
I watch you drinking me
I take my time
I watch you asking all of
that cheap wine
I'd like to think that
sometime
maybe tonight my goal's in
sight

Текст и музика: Џорџ Мајкл
Извођи: Џорџ Мајкл

Здраво Забавниче,
Напиши ми дискографију и ближе податке о групи „Housemartins".

Јелена

Групу је 1984. основао певач и гитариста Пол Хитон. После годину дана путовања по Европи он се вратио у свој град Хал и у прозор своје куће ставио разгледницу на којој је написао да тражи музичаре за групу. Јавио му се басиста Стен Кулимор који је становао у истој улици. Бубњара Хјуа Витекера и певача Теде Кеја покупили су из једне локалне групе. Свирали су као предгрупа широм Енглеске, а онда им се, крајем 1985, придружио певач Норман Кук,

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче,
Када је настала група „Public Enemy" и које су албуме објавили?

Игор из Београда

Хенк Шокли и Бил Стефени су 1982. године заједно студирали на универзитету Аделфи у Њујорку и позвали су Чака Дија, који је студирао графички дизајн, да заједно праве програм на радио *станици колеџа. Две године касније Шокли и Чак су снимили матрице за радио програм и међу њима се нашла и песма „Public Enemy Number 1" по којој су одабрали име групе. Шокли је постао менаџер групе, а Стефени продуцент док су, поред Чак Дија, у састав примљени Флејвор Флоу (право име Вилијам Драјтон), диск џокеј Терминатор Екс* ***(Норман Роџерс) и Професор Гриф (Ричард Грифин), иначе њихов министар за информације. Група има и друге чланове, али ово им је окосница. Себе називају црним пантерима рап музике, а објавили су плоче „You! Bum Rush The Show" (1987), „It Takes A Nation Of Millions To Hold Us Back" (1988), „Fear Of Black Planet" и „Apocaluypse 91 – The Enemy Strikes Back" (1991). У међувремену је будућност групе постала неизвесна јер се већина чланова упустила у мање успешне соло пројекте а Чак је прошле године изјавио да група убудуће неће наступати уживо.***

бивши диск џокеј из Брајтона који је заменио Кеја. Њихов деби албум „London O Hull 4" појавио се 1986. а за њим „The People Who Grinned Themselves To Death" (1987), почетком 1988. објавили су да се разилазе јер су од самог почетка намеравали да раде само три године. Поводом тога објављен је дупли албум „Now That's What ! Call Quite Good" који је компилација хитова и раније необјављених снимака.

У то време Норман Кук се већ исказао као успешан у студију где је правио денс ремикс верзије познатих песама, основао је играчку групу „Beats International" и сарађивао са Билијем Брагом. Са „Beats International" 1990. објавио је албум „Let Them Eat Bingo". Пол Хитон је по распаду „Housemartinsa" основао групу „The Beautiful South" и са њима објавио албуме „Welcome To The Beautiful South" (1989), „Choke" (1990) и „0898" (1991).

ОСВЕТА УВРЕЂЕНОГ ПИСЦА

КО ЈЕ БИО БАРОН МИНХАУЗЕН

Деца се забављају, старији уживају, а Карл Фридрих Хијероним фон Минхаузен био је поштен и дубоко несрећан човек

Мало је људи који нису чули за славног лажова барона Минхаузена. Летео је на топовском ђулету, пео се на Месец помоћу вреже пасуља, извлачио је из блата себе и свог коња помоћу сопственог перчина... Све то, и више од тога, садржано је у причама о барону Мињхаузену. Измишља и лаже барон да му равна нема.

Барон Минхаузен је постојао, а поједине епизоде његових невероватних доживљаја поклапају се у извесној мери са његовом стварном биографијом. Једино, и оно најглавније –није лагао!

Минхаузен је одиста извесно време служио у Русији, могуће је и да је неко време боравио у Турској.

Слаба вајда од војске

Карл Фридрих Хијероним фон Минхаузен родио се у Боденвердеру, у Немачкој, 11. маја 1720. године. Имао је четири године када му је умро отац. Мајка Сибила сама је васпитавала сина до његове двадесете године. Тада је Карл примљен за пажа на двору војводе од Брауншвајга. Како је војводин брат био ожењен рођаком руске царице, млади паж је често пратио принца у Санкт Петербург. На једном од тих путовања паж је унапређен у официра руског пука „Брауншвајг" у граду Риги. Извесно је да је млади официр Фон Минхаузен ратовао против Швеђана јер у једном писму моли мајку Сибилу да му пошаље нови доњи веш. Наводи да га је део непријатељског танета закачио по незгодном месту па не може да седи на столици!

Али, када је руска царица умрла, дошао је и крај каријери лајтнанта Минхаузена који своје десетогодише службовање у Риги није искористио да напредује. Уместо тога оженио се Јакобином, кћерком прилично сиромашног судије Фон Дунтера.

Када је напунио тридесет година, Минхаузен је видео да његово службовање у Риги нема никаквог смисла. Поднео је оставку и вратио се у Немачку. По правилима руске војске оставка је повлачила виши чин, па је Минхаузен добио документа да напушта војну службу у чину капетана. Наводи се да није кажњаван, али о заслугама ни речи.

Минхаузенов родни градић Боденвердер примио је свог суграђанина повратника са занимањем и пажњом. Градић је имао једва хиљаду становника, а он је био једина особа са чином капетана. Осим тога, поседовао је кри-

Илустровао: Зоран Миладиновић

ву турску сабљу, знао је и волео лепо и занимљиво да прича, био је весељак за кафанским столом... Умео је да препричава доживљаје који су се из године у годину толико увећавали да су полако и неосетно прерастали у лаж... велику, већу, највећу!

Лична мржња

Године 1781, када је Минхаузен ушао у седму деценију живота, у берлинском „Алманаху за весељаке" први пут је објављено шеснаест краћих прича под називом „Доживљаји барона Фон Минхаузена". У прво време мислило се да их је за дебели хонорар написао сам Минхаузен. Касније је утврђено да је писац Рудолф Ерих Распе који је баронове доживљаје преувеличао из личне мржње.

Наиме, Распе је у своје време као научник, филозоф, издавао радове Лајбница, дописивао се са Гетеом и постао члан лондонског Краљевског научног друштва. И поред тога, био је веома сиромашан. Када је радио коректуру Лајбницових сабраних дела, упознао се са једним од лозе Минхаузена – Адолфом, министром и оснивачем Гетингенског универзитета. Случај је хтео да му дотични Адолф Минхаузен, неком приликом, нанесе увреду. Распе није могао то да заборави и одлучио је да се освети неком од Минхаузена. Изабрао је несрећног Хијеронима! У међувремену, Распе се упетљао у неке нечасне послове па је спас потражио у Енглеској. Карлу Фридриху Хијерониму фон Минхаузену није више било спаса. Распе је 1785. у Енглеској издао први зборник Минхаузенових авантура. Зборник је постао бестселер и убрзо је преведен на неколико светских језика.

А прави Фон Минхаузен? Његов живот текао је својим током. У седамдесетој му је умрла жена. После само четири године оженио се осамнаестогодишњом девојком, а када је у седамдесет петој добио кћерку, одбио је да је призна.

Овај догађај, уз већ објављену књигу о барону Минхаузену, превршио је чашу. Становници малог града Боденвердера осетили су се осрамоћенима. Добацивали су Минхаузену најпогрдније увреде, бацали су му камење у прозоре, човек није смео на улицу да изађе. А већ је био старац. Умро је осрамоћен.

* * *

Данас... данас је друга прича. Туристи просто опседају Боденвердер. Бивша баронова кућа је музеј, у центру градића подигнут је споменик Минхаузену, по киосцима се продају сувенири у стилу „минхаузен", новац се обрће...

П. З.

Ђурађ Црнојевић витез лепог лика

Пробошћу те словом!

Песма каже и помало лаже. Старац Милија је певао а Вук Караџић записивао речи једне од најлепших песама нашег језика „Женидба Максима Црнојевића". Трагична прича збила се у другој половини 15. века, а Старац Милија, с Филипом Вишњићем и Тешаном Подруговићем наш најзначајнији гуслар, отпевао ју је Вуку у првој половини прошлог века.

По песми, Иван Црнојевић, господар Зете, запросио је за свог сина Максима кћерку млетачког дужда. И још се похвалио да „неће бити љепшега јунака /у мојијех хиљаду сватова/ ни у твојих хиљаду Латина/од Максима, од мојега сина/сина мога, мила зета твога...". Док је Иван Црнојевић уговарао свадбу са дуждем, у Жабљаку, његовој престоници, „на Максима красте напануле/те му бијело лице нагрдиле... грднијега у хиљаду нема/од Максима, сина Иванова...".

Песник даље каже да се Иван досетио, а све да одржи обећање које је дао дужду, те је свог војводу Милоша Обренбеговића („љепоте му у сватове нема") потурио као замену за сина Максима. Погодили су се да сви дарови припадну војводи Милошу а девојка, разуме се, не-

Све је било налик на какву већ препознатљиву бајку: отац је имао три сина; једног доброг и два рђава. Само крај није био нимало бајковит. Чак ни за доброг сина, чак ни уз помоћ народне песме...

срећном Максиму. У Млецима је, како је то опевао Старац Милија, све прошло како су замислили. Невоља и несрећа збили су се кад су сватови стигли под Жабљак Црнојевића. Максим је уз девојку пожелео и богате млетачке дарове. И убио Милоша. Онда је сео и написао писмо султану у Стамбол, са жељом да се потурчи. Тако је постао Скендер-бег Иванбеговић. Потурчио се и брат убијеног војводе Милоша, Јован, и добио име Махмут-бег Обренбеговић. И никад се, сведочи Вук записујући речи Старца Милије, нису помирили.

Тако песма каже и – не замеримо веснику – помало лаже. Прича је у много чему другачија. Бар ако у помоћ призовемо историју.

Свадба у жалости

Склањајући се од најезде Турака, Иван Црнојевић, владар Зете, последње слободне средњовековне држа-

ДОЛИНА СМРТИ

Ови снимци начињени су на Камчатки, полуострву у североисточној Азији, и јединствени су на свету –објављују се први пут. Њихов је аутор помоћник директора овог националног парка, а приказују Долину смрти која се пружа у подножју вулкана Кихпинич.

Помор звери и птица овде су први открили 1977. један зоолог и један вулканолог који су крај кобног потока приметили сурожуто камење које је личило на успаване медведе. Искусно око није их преварило: показало се да су то заиста трупла угинулих медведа, посута прахом сумпорних наслага.

Већ прва испитивања вулканолога показала су да кад је време мирно и кад нема ветра, равница на којој животиње страдају испуњава се смешом гасова вулканског порекла у коју улазе сумпорводоник и угљен-диоксид (прецизнија анализа смеше још није готова). На висини од једног метра изнад земље буквално нема кисеоника. Кад уђу у ову клопку, животиње падају као покошене.

Мало подаље од овог кобног места подигнута је истраживачка станица одакле научници посматрају и испитују Долину смрти. Већ је утврђено да је отровано 25 врста животиња и то: медве-

Не слутећи опасност, улетели су у замку: тела ждеравaца (Гуло-гуло) и медведа крај Кобног потока

Осматрање угинулог ждеравца, са обавезном гас-маском на лицу

ди, ждеравци, лисице, зечеви, хермелини, самури, пољске волухарице, орлови белих леђа, вране, патке, водене шљуке, конопљарке, врапци...

Долина смрти тешко је приступачна. Тровања људи није било, а научници раде уз све мере предострожности – са обавезном гас-маском на лицу.

ве, склониште је са Жабљака, утврде над Скадарским језером, потражио у заравни испод Ловћена. Ту је 1482. подигао двор, а две године касније и манастир. Тако је настало Цетиње. Из нужде и очаја.

У грчевитим покушајима да избегне навали с Истока, Иван Црнојевић покушава да спас нађе у тешњим односима са јаком Млетачком Републиком. И, како је то онда а и касније често био обичај, одлучио је да свог најстаријег сина Ђурађа ожени девојком из угледне куће будућих савезника. Избор је пао на лепу и богату Изабелу Ерико, кћерку млетачког племића Антонија.

Из тог времена из Млетака је остао запис једног хроничара:

„Био је леп и висок човек. Одевен у златоткани брокат на византијски начин, поред Изабеле Ерико, чије су се хаљине пресијавале златом и великим драгим камењем, изазивао је дивљење Млечана када се појавио у њиховој средини. У њему се сједињавао велики љубитељ књиге и вешт ратник, који је своје одличне коњанике умео да поведе у борбу као какав италијански кондотијер..."

Иван, на несрећу, није дочекао сниј на Цетињу. Умр[illegible] године, након двадесет и пет година прилично успешне владавине. Свадба је обележена тихо а све зарад жалости за старим господаром, али и да се не би прокосило говорканьима да је „Латинка зло донијела".

Судбина млетачког женика – оног кога познаје историја – није, међутим, била нимало веселија од живота и приключенија његовог песничког двојника Максима, кога иначе, повест, бар под тим именом, нигде није забележила.

Станиша постаје Скендер-бег

Одмах на почетку владавине Ђурађ Црнојевић се суочио са „злом домаћијем". Његова млађа браћа Станиша и Стеван покушавају, уз помоћ незаситих Турака, да буду владари Зете уместо законитог владара. Станиша се, чак, одмах потурчио и постао Скендер-бег.

Верујући, још онда, да се борба не води и добија само мачем, Ђурађ добар део времена владавине (од 1490. до 1496) посвећује просвећивању народа своје све мање Зете. Тако успева да из Венеције допреми штампарију у Црнојевића манастир, на Цетињу. Уз помоћ монаха Макарија, годину дана касније – 4. јануара 1494. – излази прва ћирилицом штампана књига код Јужних Словена. Био је то „Октоих осмогласник". Доцније излазе још четири књиге.

Покушај договора с француским владаром Карлом VIII – који је желео да организује велики крсташки поход за ослобођење од Турака – свршио се већ на самом почетку. Није помогао ни долазак папиног изасланика на Цетиње. У жељи да по сваку цену буде господар уместо господара, брат му Стеван одаје планове султану.

Отпор је био узалудан и Ђурађ се са „неких сто коњаника укрцао на брод и стигао у Венецију. Са собом је однео и драгоцености из цетињског манастира. Као турски вазал Стеван је владао непуне две године, када су га његови заштитници заточили и у Скадру погубили. Онда је на власт већ пропале Зете стигао и потурчени Станиша као Скендер-бег и сад као црногорски санџак-бег, у доба када је султан издвојио Црну Гору у посебан санџак.

Тамо далеко, у Анадолији

Ђурађ Црнојевић, пак, не мирује. Упорно наговара Млечане да заједнички протерају Турке. Стиже и до француског двора и до француског краља Луја X. Један млетачки доушнички запис из тога времена тврди да се „није никада десило да француски краљ држи неког странца толико код себе као што је држао одбеглог зетског кнеза Ђурађа".

Међутим, изгледа да од тог честог дружења с француским владаром Ђурађ није имао много користи. Бар не оне због које је и стигао код њега. И он се, прерушен у калуђера, враћа на простор између Скадарског језера и Ловћена, намерен да подигне буну и ослободи земљу од Турака и властитог брата. Заборавио је, очигледно, да је и тада тамо и камење имало очи и уши. Ухваћен је на превару и спроведен у Стамбол.

Мало је поузданих података о тим последњим данима последњег зетског владара. Изгледа да је и њега стигла судбина Максима из песме Старца Милије. Јер, како другачије протумачити податак да га је султан ослободио – забранивши му повратак у Зету – и дао му на управљање спахилук тамо далеко у Анадолији. Никада „иноверници" нису стизали на тако високе положаје у ондашњој Турској.

Умро је у тој истој Анадолији 1503, а у историји је остао упамћен као владар који је веровао у убојитост штампаног слова. Централна народна библиотека на Цетињу данас носи име Ђурађа Црнојевића, а недалеко од ње уздиже се споменик његовом оцу Ивану Црнојевићу, оснивачу Цетиња. О Стевану и Станиши причају неке друге књиге. *П. Милатовић*

Илустровао: Брана Јовановић

ЛЕПЕ И БЕЛЕ

Док већина жена чезне за пренапуњеним теном, Јапанке га се ужасавају. Далеко било, кажу и баш у томе су у потрагу за средствима која ће им сачувати светлу пут. Имајући то у виду, јапанска индустрија латина се производње читавог низа антисоларних производа почев од разних кремова за лице и тело па до одеће која Јапанке треба да заштити од дејства ултраљубичастог зрачења. Ту су, наравно, и парочити сунцобрани за улицу и плажу, шешири, ка чак и кишне. Сви ти производи, заједно са купаћим костимима, будзама, хаљинама, јакнама и чарапама за трчкарање, чак 95 одсто зрачења на се за њихову цену најчешће и не пита.

Једна од техника које се користе у производњи антисоларне робе је убацивање нити направљених од честица које одбијају сунчеве зраке. Друга се састоји у хемијској обради текстилних влакана тако да одбијају ултраљубичасто зрачење.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ПАРК ЛЕПТИРА

За разлику од осталих инсеката лептири су ваљда једини којих се човек не гади и не боји. Напротив. Воли их и диви им се. Ваљда је и то један од разлога што су Американци одлучили да у Пенсилванији отворе још један парк лептира. Званично, он ће се звати Еколошки центар за лептире а простираће се на неких 20 хектара државног парка Болд Игл и пружаће најбоље могуће услове за живот око стотинак врста.

Кроз парк ће водити око два километра дугачак пут дуж кога ће посетиоци моћи да посматрају лептире у њиховим природним стаништима одабирањем одређене вегетације.

Лако уочљиве табле обавештаваће посетиоце о основним особинама врсте крај чијег станишта пролазе, али ће их и подучити како да привуку што више лептира у своју башту.

Уређује
др Зоран Живковић

Ерик Френк Расел

ЈЕДИНО РЕШЕЊЕ

Блудио је у мислима у тмини у којој никога више није било. Ни гласа, ни шапата. Ни додира руке. Ни топлине неког другог срца. Тмина. Самотност.

Вечна утамниченост у којој је све црно, утихнуло и ништа се не миче. Утамничење без претходне осуде. Казна без греха. Неиздрживост која ће узети маха осим ако се не смисли некакав узмак. Нема наде да ће помоћ однекуд стићи. Нема туге, наклоности или сажаљења у некој другој дущи, у другом уму. Нема врата која би се отворила, нема кључева које треба окренути, нема греда које треба уклонити. Једино густа, дубока, мркла ноћ у којој само може да се пипа, али без изгледа да се нешто нађе...

Начиниш круг шаком надесно и нема ничега. Махнеш руком налево и откријеш празнину, крајњу и потпуну. Закорачиш, напред кроз тмину попут каквог слепца изгубљеног у некој огромној, заборављеној дворани, а оно нема пода, нема одјека корака, ничега што би водило ход.

Могао је да додирне и осети само једну ствар. Самога себе. Стога су једина расположива уздања којима је могао да надвлада усуд што га је снашао била она која су скровито и залретано почивала у њему самоме. Он мора бити оруђе властитог спасења...

Како?

Нема проблема који не може да се реши. То је основна премиса науке. Без ње – науке нема. Он је био последњи научник. Као такав, није могао да не прихвати овај изазов који се поставио пред његове способности.

Мориле су га досада, самотност, ментална и физичка јаловост. Нису више могле да се издрже. Од њих се најлакше могло побећи посредством маште. Спутан лудачком кошуљом човек може да побегне из телесне замке тако што ће се отиснути у пустоловине у властиту земљу из снова.

Али, снови нису довољни. Нестварни су и сувише кратки. Слобода коју ваља стећи мора бити права и мора дуго да траје. То значи да мора направити постојану стварност од снова, тако саздану стварност да потраје за сва времена. Она саму себе мора да учини трајном. Ништа друго његов узмак не би учинило целовитим.

И тако је сео у велику тмину и стао да мудрује о проблемима. Није било часовника, није било календара којима би се обележавала дужина мисли. Није било спољних параметара посредством којих би се рачунало. Није било ничег, ничег другог до дејства његовог полетног

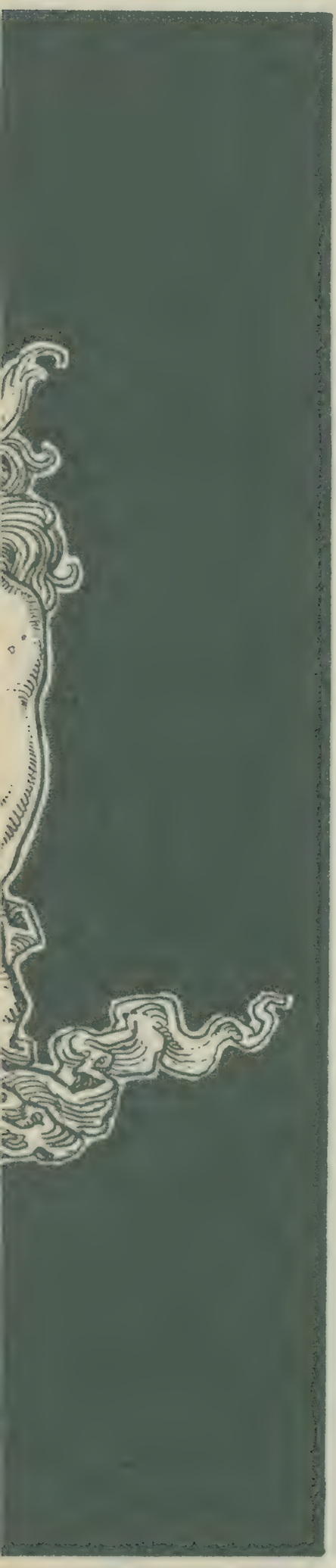

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ума. И једне премисе: нема проблема који се не може решити.

И, коначно је дошао до решења. Оно је значило бекство из вечне ноћи. Оно ће му пружити искуство, садржаје, менталне вежбе, забаву, топлину, љубав, звук гласова, додир руке.

План је био толико сложен да се небројеним вонима опирао васпостављању. Али, морао је бити такав да би се одликовао сталношћу. Нежељену алтернативу представљало је брзо враћање у тишину и горку тмину.

Такође је било потребно прилично времена да би се план разрадио. Ваљало је размотрити његов милион и један вид, заједно са свим њиховим различитим међудејствима. А кад је то једном било обављено, ваљало је ухватити се укоштац са наредним милионом. И тако таље... и тако даље... и тако даље...

Саздао је један моћан властити сан, једно неизмерно сложено место, претресено у свакој појединости до последње тачке. У том месту он ће доћи у прилику да стекне нови живот. Али не као он у садашњем виду. Мораће да разуди своју личност у безбројне делове, у неизмерно мноштво разноврсних облика и обличја, од којих ће свако морати да се бори са властитом необичном животном средином. А он ће још отежати ову борбу до самих граница издржљивости на тај начин што ће обесмислити самога себе осудивши тиме своје делове на потпуно незнање и нагнавши их да сами уче од почетка правила игре. Они који се буду држали правила стећи ће атрибут добрих. Они који се буду оглушивали о њих биће названи рђави. И тако, постојаће безбројни одложени сукоби унутар једног великог сукоба.

Када је све било спремно, он је кренуо да начини последњи корак, да расточи самога себе, да престане да буде једно и постане неизмерно мноштво бића. Тек тада ће сви ти делови морати да се упусте у настајање да поново васпоставе минуло јединство и да опет постану он.

Но, претходно је ваљало претворити сан у стварност. Ах, то је био прави оглед! Куцнуо је час. Оглед мора почети.

Нагнувши се напред, он упре погледом у тмину и рече:

„Нека буде светлост."

И би светлост...

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Име и презиме глумца са слике – Ознака за обим, **2.** Умазати крвљу – Црвени крст (скр.), **3.** Мамити – тешки метал, **4.** Обрађивати земљу плугом – Старогрчки јунак (по њему названа академија), **5.** Срдит, озлојеђен – Некад познати италијански тенисер, Адријано, **6.** Доста јаки – Градић и рудник на Фрушкој гори, **7.** Симбол радијума – Ауто-ознака за Славонску Пожегу, **8.** Ознака за исток – Једнаке, **9.** Део пакла из старогрчке митологије, **10.** Хомер у нашој народној песми – Ауто-ознака за Италију, **11.** Муза песништва, **12.** Зарада, добит.

УСПРАВНО: 1. Место код Зајечара – Ознака за понд, **2.** Грчко острво – Назив за Американца у жаргону, **3.** Понорница у Лици – Река у Бразилу, **4.** Овој, омот – Бојазан, **5.** Присталица латинизма – Показна заменица, ово, **6.** Град у Сибиру на делти Лене – Временски размак, **7.** Ауто-ознака за Кикинду – Аутономна Покрајина Војводина (скр.), **8.** Страно мушко име, Ото, **9.** Данско полуострво, **10.** Нула – Привржен, веран, **11.** Цветни празник уочи Ускрса, **12.** Окруњени клип кукуруза.

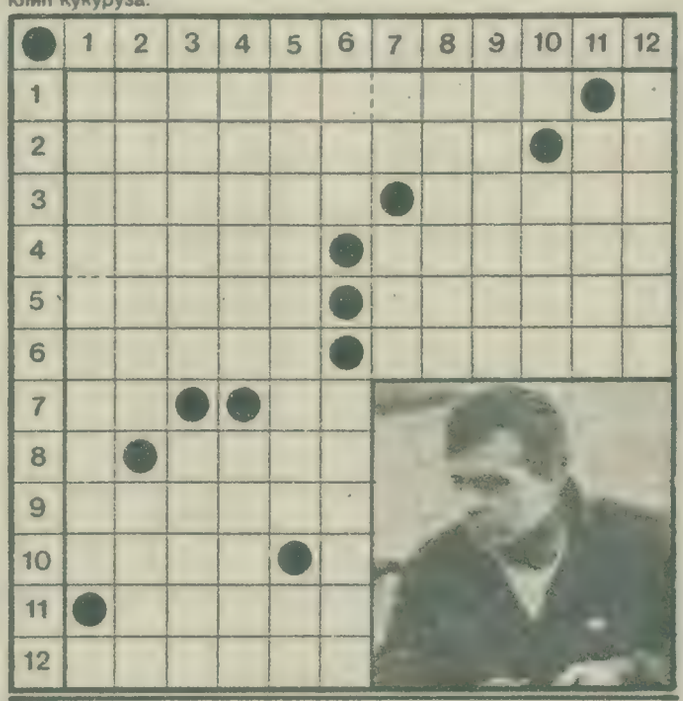

МАГИЧНИ КВАДРАТ

ГА, ГИ, Е, И, КЕР, КРИ, ЛЕ, ЛИ, ЛИ, НЕ, НИК, РА, РЕ, СПИ, СПИ, СПИ, СТЕЛ, ТА, ТАН, ТЕ, ТИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Позната холандска глумица, Силвија, („Емануела"), **2.** Италијански композитор, Оторино, **3.** Подвргнут испитивању, **4.** Завојнице, **5.** Огромни британски пароброд, потонуо на првом путовању, **6.** Једнакост (фр.), **7.** Познати енглески фудбалер, Гери.

1	2	3	4	5	6	7
2						
3						
4						
5						
6						
7						

Решење енигматике на странама Мале поште

РАК НА ПАЛМИ

Рак пљачкаш, рођак великог рака самца, глад не утољава у мору, као његови сродници, већ на копну и то на самом врху палми. Овај зглавкар са острва у јужном Пацифику и Индијском океану често се, док је још мали, усељава у љуштуре шкољки, као рак самац. Кад одрасте и достигне дужину од 35 до 45 центиметара, по храну излази искључиво на обалу. Његова снажна клешта и дуге ноге омогућавају му да се с лакоћом узвере уз кокосову палму. Чим стигне на врх, својим оштрим маказама откида кокосов орах који, наравно, пада на тло, а рак се спушта да га у сласт поједе.

ЈЕДЕ ОРУЖЈЕ

Морски пужеви голаћи немају љуштуру да их штити од непријатеља да су принуђени да путем хране прибаве неопходно оружје за одбрану. Тако, рецимо, дубински љубичастоплави Glaucus из топлих мора једе жарне ћелије медузе, али их не вари већ оне пролазе кроз пробавне органе и стижу до пужеве коже. Тамо се сместе и спремно чекају непријатеља.

Један други блиски рођак овог пужа, опет, искључиво у одбрамбене сврхе, радије једе пипке морских саса које њему иначе нимало не шкоде. Кад их прогута, оне неоштећене стижу до пужевих леђа, под саму кожу. Ако се случајно нека од морских животиња случајно дрзне да такне пужа, пипци је сместа ожаре.

СВУДА ЦРВИ

Оно дивот хиљада врста црва, којима их има на свету, налазе се готово свуда око нас: у земљи, слаткој и сланој води, телима животиња и биљака. Многи од тих црва су сићушни, једва видљиви микроскопом, а неки достижу дужину од неколико метара. Неки од њих живе од угинулих животиња и биљака, неки праве лабораторијске експерименте, неки чак и прождиру друге црве. Женке неких врста полажу по неколико стотина хиљада јаја на

Пљоснати црви имају прамајку у облику слова у облику. Тачније пљоснати црви Шпанија отприлике из Шпаније Аустралије и Северног мора чине чланови

пет метара, један примерак овог биљоједног црва су пронашли давне 1864. године на Фиџију на острву Шпанија. Био је дугачак 19 метара. То је највеће и најдуже животиња икад забележена.

БУБЕ ЛЕТАЧИ

Велики инсекти, као што су рецимо вилински коњици, прилично споро машу крилима, али зато лете завидном брзином. Сићушни инсекти, као комарци, веома брзо ударају крилима, али су слаби летачи. Оно досадно зујање које инсекти производе настаје услед удараања крила и стварања вакуума. Што неко крилца брже машу крилима зујање је јаче.

На табели је приказана брзина лета неких инсеката као и брзина махања крилима

	Махање крилима у секунди	Брзина лета у km/h
Бели лептир (купусар)	8–12	7–14
Вилин коњиц	25–40	25–55
Гундељ	50	11
Ноћни лептир	50–90	18–15
Муве лебделице	120	11–14
Бумбар	130	11
Обична мува	200	7
Пчела	225	7–11
Комарац	600	1–2
Водене мушице	1000	1–2

Илустровала: Драгана Јовчић

КРАТКОВЕЧНИ И ДУГОВЕЧНИ

Бубица која најкраће живи је такозвани водени цвет Ephemeroptera. Њен век најчешће је свега пет часова а највише један дан. Најдуговечнији инсект је краљица термита. Она напуни 15 до 20 година. Иначе, већина инсеката као одрасле јединке живе неколико недеља.

МУЊЕВИТИ ОТРОВ

Пипци такозване четвртасте медузе или морске осе која има кишобран пречника 25 центиметара садрже један од најјачих отрова на свету. Од њега жртва може да добије високу температуру и грозницу, ослепи, отежано дише, гуши се и умре за минут-два. У последњих сто година најмање 65 пливача на плажама Квинсленда у Аустралији страдало је јер их је ожарила ова морска отровница. Додуше, противотров постоји, али медузин отров тако муњевито делује да жртва има мало шанси да га прими док још није прекасно.

Купачи су открили да су одлична заштита од пипака морске осе обичне хулахоп чарапе. Неку врсту хулахопки сада обавезно носе спасиоци и чувари плажа у Квинсленду.

ДРЖАЧИ ЗА ОЛОВКЕ

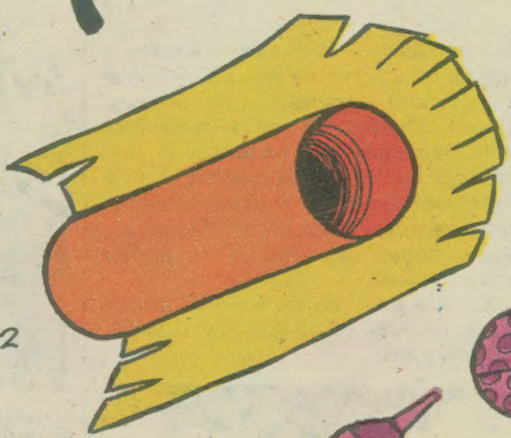

ЦРТ. 2

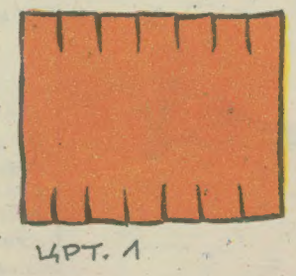

ЦРТ. 1

ЦРТ. 3

ЦРТ. 4

Узмите ролну од потрошеног тоалет папира и парче шареног папира који је 2 cm дужи од ролне. Засеците по 1 cm са сваке стране (црт. 1), обмотајте ролну (црт. 2) и залепите. Савијте према унутра засечене делове па убаците једну ролну шареног папира и залепите је са унутрашње стране (црт. 3). Готова ролна види се на црт. 4.

Од готових ролни можете направити разне држаче, на пример: шест ролни залепите једну за другу и вежите траком као на црт. 5.

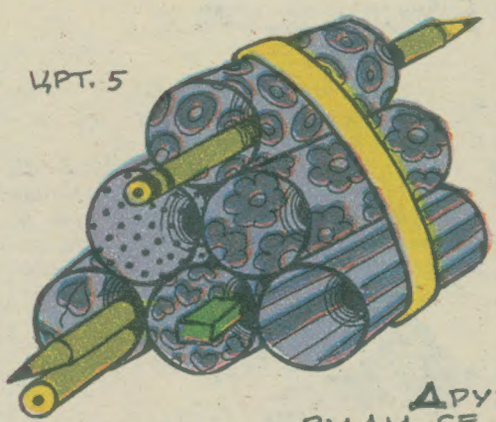

ЦРТ. 5

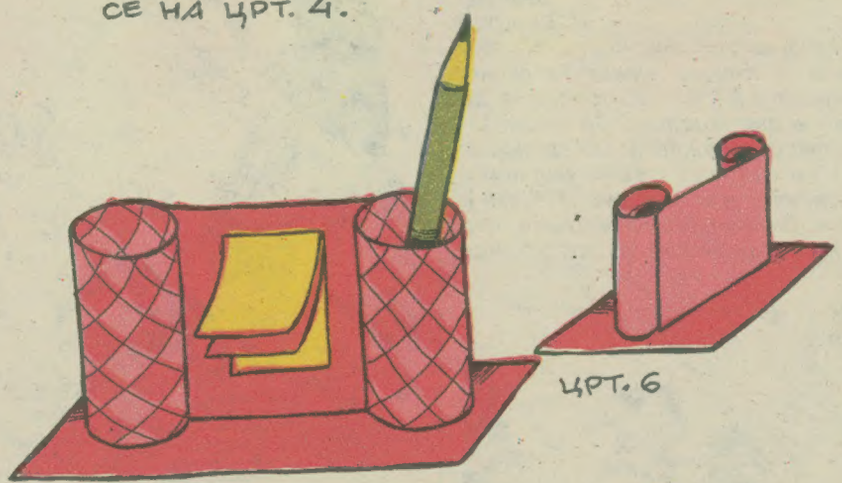

ЦРТ. 6

Други модел држача види се на црт. 6. Две ролне залепљене су на картон, а све то за подлогу од чврстог картона. На картон између ролни залепите блокић.

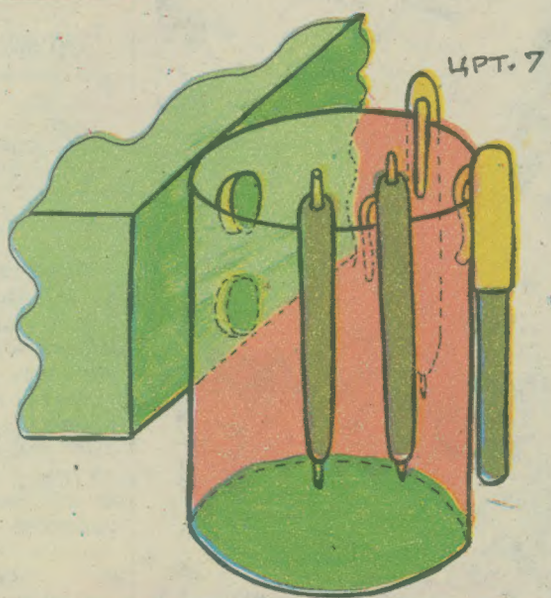

ЦРТ. 7

Трећи модел држача види се на црт. 7. Једну ролну причврстите рајсналом за ивицу стола, а на ролну закачите хемијске оловке.

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Школа самоодбране

Чуо сам да у Београду постоји курс или школа у којој могу да се оспособим за одбрану од разних хулигана, најчешће наоружаних. Недавно ме напала група мојих вршњака и само захваљујући срећној околности (наишао је такси) нисам премлаћен и опљачкан.

ДРАГАН
Н. Београд

У основној школи „Вук Караџић", која се налази у троуглу улица Таковске, Далматинске и 27. марта, почела је да ради школа самоодбране. За млађи узраст часови се одржавају понедељком, средом и петком, а за старије уторком и четвртком, увек у исто време: 19 сати и 30 минута. Детаљније обавештења, као и цену курса, добићеш на портирници школе.

Ара и какаду на видеу

Чуо сам да постоје видео касете на којима су снимљене разне врсте папагаја (мене занима какаду), упутство за њихово одгајање, дресирање... Помозите ми да набавим такву касету.

ЦОЛЕ
Земун

Тачно је. Постоје VHS видео касете у трајању од 60 минута на којима су снимљени најлепши папагаји, аре, какаду, амазонци... Снимљени су у највећим светским парковима за папагаје са титлом на нашем језику. Видећеш све о овим врстама папагаја: њихов смештај, исхрану, одгајање, заштиту, храњење, лечење, заправо све што је потребно да се зна о њима.

Ове касете могу да се наруче преко телефона: 011/468-432 и 496-324, а добићеш их поузећем.

Прво припитомљавање пчела

Доскора нисам знала да су пчеле које се гаје у кошницама припитомљене. Када је човек први пут припитомио пчеле?

ТИЈАНА
Пожаревац

Прво сведочанство о сакупљању меда је цртеж стар 16.000 година, откривен на зиду такозване Паукове пећине у Шпанији. На њему је кромањонски човек којон сакупља мед а приказан је у тренутку када празни кошницу. Припитомљавање пчела започело је далеке 2500. године пре нове ере. Испреплетано грање цилиндричног облика и посуде од теракоте, као оне приказане на барељефу саркофага фараона Микерина који је умро 2560. године пре нове ере, представљају најпримитивнију кошницу коју је начинио човек

Доситеј у Албанији

Занима ме да ли је тачно да је српски просветитељ Доситеј Обрадовић био учитељ у Албанији.

НИНА К.
Сврљиг

Радознао и немиран дух, Доситеј Обрадовић је много путовао и обишао готово све европске земље, па је тако 1768. године извесно време провео и у Албанији. Боравио је код арнаутског племена Хормовита и о том свом боравку оставио записе у којима износи утиске о овој земљи и обичајима ових људи. Значи, Доситеј Обрадовић није у Албанији боравио као учитељ јер није познато да је знао албански језик.

Библиотека од „црепова"

Каква је то Асурбанипалова библиотека која се сматра једном од најстаријих сачуваних на свету.

ЈАСНА ЕРИЋ
Чачак

Асурбанипал, асирски краљ који је живео од 669. до 627. пре нове ере, основао је у својој престоници Ниниви ве-

лику библиотеку. У огромним просторијама биле су смештене глинене плочице писане клинастим писмом. Стотине људи исписивало је текстове из свих области науке и попуњавало их преписима старих дела. Асурбанипал, велики ратник, показивао је изузетно занимање за науку и уметност.

Данас се остаци Асурбанипалове библиотеке, највеће познате збирке вавилонско-асирске културе, са 22.000 „цреповa", налазе у Лондону, у Британском музеју.

Први факс – џин

Занима ме ко је направио прву факс машину и колика је била?

С. БЕЛАЈЧИЋ
Параћин

Прву факс машину у свету конструисао је италијански професор физике Бовани Касели још 1866. године. Дакле, факс није производ новог времена и нису га измислили Јапанци, како се обично мисли.

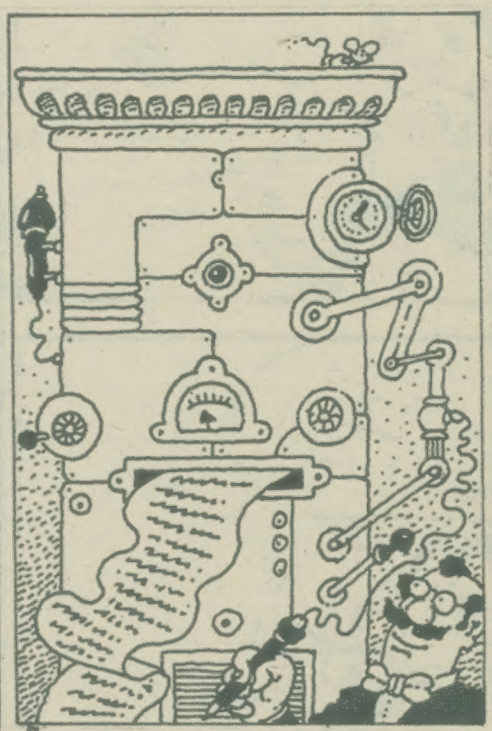

Ова машина италијанског професора физике била је прави џин, висока преко два метра, а преносила је писане поруке на линији Париз – Лион. Током прве године рада пренела је 5000 страница текста писаног руком, а његово одашиљање од машине предајника до машине пријемника било је могуће захваљујући савршеној усклађености сваког дела машине. Човек који је упућивао поруку писао је руком текст мастилом на комаду белог папира који се стављао на полукружну металну плочу, после тога је једна игла прелазила преко текста, „читала" га и претварала га у телеграфске знаке који су се преко телефонске линије преносили до машине пријемника. Ту су се знаци претварали у слова, а она помоћу игле исписивала на папиру натопљеном калијум-фероцијанидом. После краће хемијске реакције слова су постајала читљива. Машина професора Каселија сачувана је и налази се у Техничком музеју у Паризу.

Дане Грујић, Браће Ћулибрк 54, 22202 Мачванска Митровица – 7 година, сакупља салвете и марке.

Милош Брчкало, ЈНА 20/3, 32240 Лучани – 10 година, сакупља „Забавнике".

Јелена Стојадиновић, Париске комуне 37/2, 11070 Нови Београд – 13 година, воли музику и путовање.

Слађана Шућура, Јанка Чмелика 16а/11, 22000 Сремска Митровица – 9 година, сакупља салвете.

Јелена Јаковљевић, Личка 8, 34000 Крагујевац – 13 година, сакупља постере, писма и значке, воли спорт, навија за Црвену звезду.

Миљана Савић, 7. јула 18/5, 16000 Лесковац – 13 година, сакупља постере, украсна писма и гумице.

Јасмина Марковић, Трг топличких јунака 22/6, 18400 Прокупље – 12 година, сакупља марке и постере.

Снежана Филиповић, Булевар маршала Тита бб, 85360 Улцињ – 14 година, сакупља постере.

Маја Мутавџић, Паланачке мете 27/1, 11420 Смедеревска Паланка – 12 година, сакупља украсна писма и налепнице.

Силвана Илић, Велька Влаховића 84, 37266 Обреж – 12 година, сакупља салвете, марке, налепнице и писма.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МАГИЧНИ КВАДРАТ: Кристел, Респиги, испитан, спирале, Титаник, егалите, Линекер.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: Никола Којо, о, окрвавити, ЦК, вабити, олово, орати, Академ, киван, Паната, ојаки, Врдник, Ра, СП, и, исте, тартар, Омир, И, Ерато, приход.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2129

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештаваио претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, Bernstr. – West 64, CH – 5034 SUHR Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fax 41/64/310472, на конто:
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

Годишњу претплату на лист не примамо

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (ЛАТИНСКИ IMPRESSUM), штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа

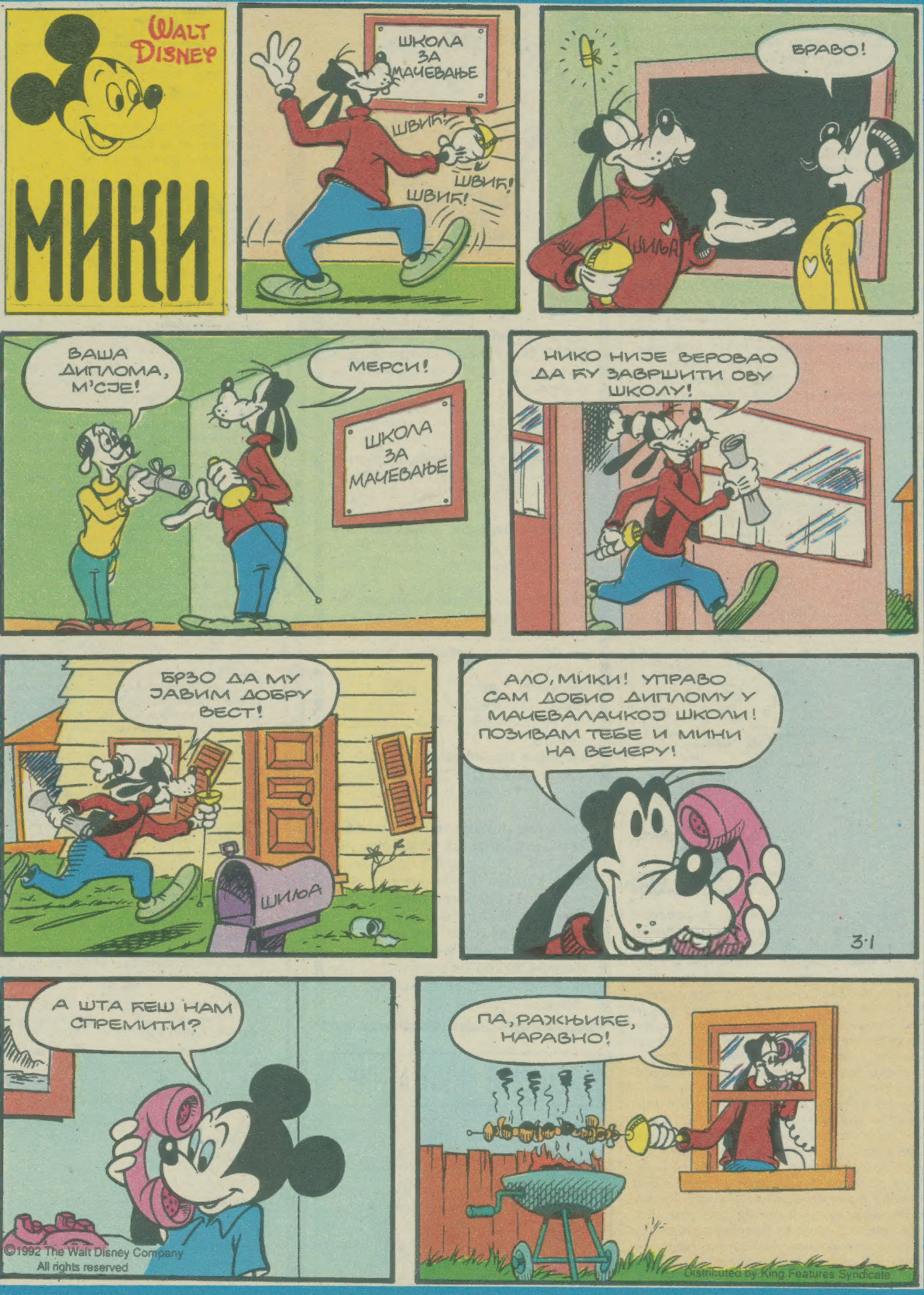
WALT DISNEY
МИКИ
ШКОЛА ЗА МАЧЕВАЊЕ
ШВИК!
ШВИК!
ШВИК!
БРАВО!
ШИЉА
ВАША ДИПЛОМА, М'СЈЕ!
МЕРСИ!
ШКОЛА ЗА МАЧЕВАЊЕ
НИКО НИЈЕ ВЕРОВАО ДА ЋУ ЗАВРШИТИ ОВУ ШКОЛУ!
БРЗО ДА МУ ЈАВИМ ДОБРУ ВЕСТ!
ШИЉА
АЛО, МИКИ! УПРАВО САМ ДОБИО ДИПЛОМУ У МАЧЕВАЛАЧКОЈ ШКОЛИ! ПОЗИВАМ ТЕБЕ И МИНИ НА ВЕЧЕРУ!
3·1
А ШТА ЋЕШ НАМ СПРЕМИТИ?
ПА, РАЖЊИЋЕ, НАРАВНО!
©1992 The Walt Disney Company
All rights reserved
Distributed by King Features Syndicate